

Consiliul Europei

Plan de acțiune pentru Republica Moldova 2017-2020

GR-DEM(2017)3
17 ianuarie 2017

Document elaborat de Biroul Direcției Generale de Programe

*Document aprobat de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei
la 1 februarie 2017 (CM/Del/Dec(2017)1276/2.1bisa)*

Rezumat

Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020 este un instrument de programare strategică ce are ca scop alinierea în continuare a legislației, instituțiilor și practicii moldovenești la standardele europene în ceea ce privește drepturile omului, statul de drept și democrația și, astfel, să sprijine țara în îndeplinirea obligațiilor acesteia ca stat membru al Consiliului Europei.

Prioritățile planului de acțiune iau în considerare recomandările, rezoluțiile și concluziile rapoartelor, în special cele ale Comitetului de Miniștri, Adunării parlamentare (APCE), Congresului Autorităților Locale și Regionale (Congres), Comisarului pentru drepturile omului, Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept a Consiliului Europei (Comisia de la Veneția), Comitetului European al Drepturilor Sociale (CEDS), Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (CERI), Grupului de State împotriva Corupției (GRECO), Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL). De asemenea, acesta ia în considerare agenda reformelor naționale a Republicii Moldova, care include dispozițiile Acordului de Asociere (AA) dintre Republica Moldova și UE, ratificat de către Republica Moldova în iulie 2016.

În acest plan de acțiune, Consiliul Europei și autoritățile moldovenești au convenit să desfășoare împreună mai departe, prin programe de cooperare, reformele care vizează îmbunătățirea guvernării pe toate nivelurile, combaterea corupției și spălării banilor, dezvoltarea independenței și eficacității sistemului de justiție, lupta împotriva rețelilor tratamente și impunității, protejarea în continuare a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, precum și a libertății mass-media și întărirea încrederii între oamenii de pe ambele maluri ale Nistrului.

Planul de acțiune consolidează, de asemenea, rezultatele planului de acțiune precedent pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016¹, care a dus la revizuirea mai multor cadre legislative în domenii strategice (inclusiv cel electoral; anticorupție; sectorul judiciar și Serviciul de procuratură; și sistemul de justiție penală). Rezultatele planului de acțiune precedent includ, de asemenea, capacitatea îmbunătățită a societății civile de a monitoriza procesele electorale și capacitatea dezvoltată de auto-administrare a Uniunii Avocaților din Republica Moldova. În final, acesta a permis schimbul de bune practici democratice locale între primăriile din țară și a consolidat contactele interpersonale pe ambele maluri ale Nistrului. Prezentul plan de acțiune are ca scop consolidarea reformelor inițiate, asigurarea implementării eficiente a cadrelor legislative actuale și implicarea în noi domenii identificate împreună cu autoritățile moldovenești, în principal pe baza rapoartelor mecanismelor de monitorizare și ale organismelor consultative de specialitate.

Bugetul general al prezentului plan de acțiune este de aproximativ 17,8 milioane €. A fost asigurată o finanțare de peste 4,9 milioane € (28% din bugetul total). Uniunea Europeană a alocat aproximativ 3,7 milioane € Republicii Moldova prin programele comune bilaterale dezvoltate cu Consiliul Europei.

Republica Moldova a înregistrat un progres semnificativ în alinierea legislației și instituțiilor acesteia la standardele europene, de la momentul intrării sale în Consiliul Europei, în 1995. Cu toate acestea, în ultimii ani, criză politică continuă a încetinit implementarea reformelor. Provocările ce stau în calea finalizării reformelor țin, în principal, de lipsa încrederii populației în sistemul juridic, lipsa de transparență și răspundere a procesului politic, corupția larg răspândită, ineficiența administrației publice la nivel central și local și capacitatea instituțională insuficientă în anumite domenii.

Consiliul Europei și autoritățile moldovenești sunt hotărâte să continue cooperarea pentru a asigura implementarea eficientă a cadrelor legislative actuale și pentru a spori capacitatea instituțiilor naționale de a aduce legislația și practica națională la un nivel mai apropiat de standardele europene, pentru a promova drepturile omului, pentru a consolida statul de drept și pentru a asigura principiile democratice de guvernare.

¹ Planul de acțiune pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016 (ODGProg/Inf(2013)17)

CUPRINS

LISTA ACRONIMELOR ȘI ABREVIERILOR	4
PARTEA I - INTRODUCERE	6
1. PREZENTARE GENERALĂ	6
2. OBIECTIVELE PLANULUI DE ACȚIUNE	9
PARTEA A II-A – ACȚIUNI PROPUSE PENTRU 2017-2020	9
I. DREPTURILE OMULUI	9
I.1. PROTEJAREA DREPTURILOR OMULUI	10
AVOCATUL POPORULUI ȘI MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE	10
I.2. PROMOVAREA DREPTURILOR ȘI DEMNITĂȚII OMULUI	11
ANTI-DISCRIMINARE	11
TRAFICUL DE FIINȚE UMANE	12
I.3. ASIGURAREA DREPTURILOR SOCIALE	12
SISTEMUL DE JUSTIȚIE	13
UNIUNEA AVOCAȚILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA (UARM)	14
II.2. CONSOLIDAREA STATULUI DE DREPT	15
LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI RADIODIFUZIUNEA PUBLICĂ	15
PROTEJAREA LIBERTĂȚII INTERNETULUI	16
PROTECȚIA DATELOR	16
II.3. COMBATEREA AMENINȚĂRILOR LA ADRESA STATULUI DE DREPT	17
LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI, SPĂLĂRII BANILOR ȘI FINANȚĂRII TERORISMULUI	17
CRIMINALITATE INFORMATICĂ	18
III. DEMOCRAȚIA	19
III.1. CONSOLIDAREA GUVERNĂRII DEMOCRATICE ȘI STIMULAREA INOVAȚIEI	19
ALEGERILE	19
GUVERNANȚA LOCALĂ	20
ÎNTĂRIREA ÎNCREDERII	21
III.2. PROMOVAREA PARTICIPĂRII ȘI DIVERSITĂȚII	22
EDUCAȚIE PENTRU CETĂȚENIA DEMOCRATICĂ/EDUCAȚIE PENTRU DREPTURILE OMULUI	22
AMINTIREA HOLOCAUSTULUI ȘI PREVENIREA CRIMELOR ÎMPOTRIVA UMANITĂȚII	23
POLITICILE URBANE ȘI DE PATRIMONIU	23
PARTEA A III-A – IMPLEMENTARE	23
1. METODOLOGIE	23
2. COORDONARE	24
3. FINANȚARE	25
4. GUVERNANȚA PLANULUI DE ACȚIUNE	25
ANEXA 1. CADRUL LOGIC PLANULUI DE ACȚIUNE AL CoE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA 2017-2020	27
ANEXA 2. EVALUAREA RISCURILOR	32
ANEXA 3. TABELUL FINANCIAR AL PLANULUI DE ACȚIUNE AL CONSILIULUI EUROPEI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA 2017-2020	34
ANEXA 4. LISTA SURSELOR/DOCUMENTELOR RELEVANTE	35

Lista acronimelor și abrevierilor

APCE	Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei
BIDDO	Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului
BO	Buget obișnuit
CCA	Consiliul Coordonator al Audiovizualului
CCP	Cadrul de cooperare programatică UE/CoE cu țările Parteneriatului Estic
CEB	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
CEC	Comisia Electorală Centrală
CEDO	Convenția Europeană a Drepturilor Omului
CEDS	Comitetul European al Drepturilor Sociale
CELRM	Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare
CEPEJ	Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției
CICDE	Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral
CM	Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei
Comisarul	Comisarul pentru drepturile omului al Consiliului Europei
Comisia de la Veneția	Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept
Congres	Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei
CPT	Comitetul pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante
CSE	Carta Socială Europeană
CtEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CV	Contribuții voluntare
DEC	Comisia Electorală Județeană
ECD/EDO	Educație pentru cetățenia democratică/Educație pentru drepturile omului
ECRI	Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței
FCNM	Convenția cadru pentru protejarea minorităților naționale
GR-DEM	Grupul de raportori pentru democrație
GRECO	Grupul de State împotriva Corupției
INJ	Institutul Național al Justiției
LFR	Sistemul local financiar de referință
MDI	Măsuri de întărire a încrederii
MNP	Mecanismul Național de Prevenire
MONEYVAL	Comitetul de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului
ONG	Organizație non-guvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
OPCAT	Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii
OSCE	Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
PDONU	Programul de dezvoltare al Organizației Națiunilor Unite
PEC	Comisia Electorală de Circumscripție
Plan de acțiune	Planul de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020
PNADO	Planurile naționale de acțiune în domeniul drepturilor omului

RSA	Registrul de stat al alegătorilor
SND	Strategia națională de descentralizare
SP	Serviciul de procuratură al Republicii Moldova
SRSJ	Strategia de reformă în sectorul justiției
UARM	Uniunea Avocaților din Republica Moldova
UE	Uniunea Europeană
UTA	Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia

PARTEA I - INTRODUCERE

1. Prezentare generală

Republica Moldova și Consiliul Europei

Republica Moldova a devenit cel de-al 36-lea membru al Consiliului Europei la data de 13 iulie 1995. În consecință, aceasta a intrat în, și a fost de acord să onoreze, un număr de angajamente specifice care sunt prevăzute în Avizul Adunării Parlamentare 188 (1995)² privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Consiliul Europei. Republica Moldova a acceptat obligațiile ce le revin tuturor statelor membre în temeiul articolului 3 din Statut³: respectarea principiilor democrației pluraliste și a statului de drept, dar și respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ale tuturor persoanelor aflate în jurisdicția sa.

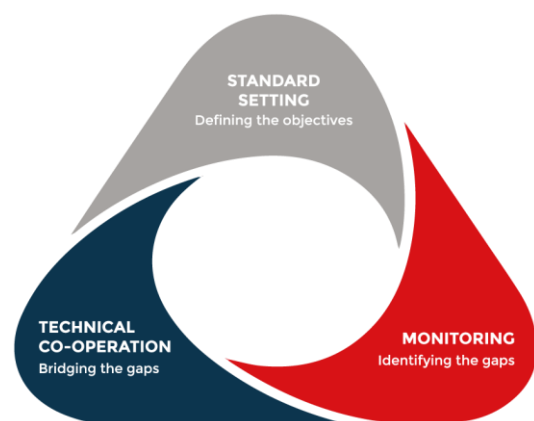
Până în prezent, țara a semnat și a ratificat 86 de tratate ale Consiliului Europei și este supusă unor mecanisme ale Consiliului Europei, inclusiv celor ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), Comitetului de Miniștri, Adunării parlamentare, Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei (Comisarul), Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (CERI), Comitetului European pentru Prevenirea Torturii (CPT), Grupului de State împotriva Corupției (GRECO), Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (Moneyval), Grupului de experți împotriva traficului de ființe umane (GRETA), Comitetului European al Drepturilor Sociale (CEDS), Comitetului Consultativ pentru Convenția cadru pentru protejarea minorităților și Congresului Autorităților Locale și Regionale (Congresul).

Republica Moldova beneficiază, de asemenea, de programe de cooperare ale Consiliului Europei începând cu anul 2006. Programele anterioare susținute de Uniunea Europeană au fost implementate pentru combaterea corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului și pentru promovarea independenței, transparenței și eficienței sistemului de justiție. În mod similar, contribuțiile voluntare ale statelor membre ale Consiliului Europei au permis cuprinderea proiectelor în domeniul democrației locale, electoral, drepturilor omului, reformei justiției penale și măsurilor de întărire a încrederii (MDI). Primul plan de acțiune prezentat pentru a susține reformele democratice în Republica Moldova pentru perioada 2013-2016 a oferit, începând de la acel moment, un cadru mai strategic pentru cooperarea cu Consiliul Europei.

Republica Moldova este membră a Băncii de Dezvoltare a Consiliului Europei (CEB) din 1998. CEB poate avea o contribuție relevantă, finanțând parțial proiecte de investiții cu o valoare socială adăugată ridicată, care au fost aprobate de către statul membru în cauză. CEB investește în proiecte sociale care favorizează incluziunea și contribuie la îmbunătățirea condițiilor de trai ale celor mai vulnerabile populații din Europa. CEB joacă un rol activ în Republica Moldova, în special prin finanțarea parțială a construirii unui nou penitenciar, precum și prin finanțarea parțială a proiectelor care vizează facilitarea accesului la o linie de credit al întreprinderilor mici și mijlocii, în scopul creării și conservării locurilor de muncă viabile.

Valoarea adăugată a programelor de asistență tehnică ale Consiliului Europei

Valoarea adăugată a programelor de asistență tehnică ale Consiliului Europei este faptul că astfel de programe sunt parte integrantă a triunghiului strategic unic format din standardizare, monitorizare și cooperare; prin acestea, dezvoltarea de standarde obligatorii este corelată cu monitorizarea acestora de către mecanisme independente și suplimentată prin cooperare tehnică pentru a facilita implementarea acestora. Acțiunile Consiliului Europei sunt dezvoltate și puse în aplicare în domenii în care Consiliul Europei are o expertiză solidă și valoare adăugată.

² <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-EN.asp?fileid=13927&lang=en>

³ Documentul constitutiv al Consiliului Europei, <http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/0900001680306052>

Figura 1. Triunghiul strategic al Consiliului Europei

Principalele constatări ale mecanismelor de monitorizare și organismelor consultative de specialitate

Acest plan de acțiune se bazează, în mare măsură, pe cele mai noi recomandări, rezoluții și constatări ale organismelor consultative de specialitate și de monitorizare ale Consiliului Europei în ceea ce privește țara, precum și pe rezultatele planului de acțiune anterior stabilit cu Consiliul Europei (2013-2016). De asemenea, acesta ia în considerare provocările identificate în rapoartele anuale ale Secretarului General privind starea democrației, drepturile omului și statul de drept în Europa. În plus, planul de acțiune reflectă prioritățile reformelor din țară, inclusiv cele identificate în programul de guvernare pentru anii 2016-2018, care include dispozițiile Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE, Strategia de dezvoltare națională „Moldova 2020” și Strategia de reformă a administrației publice 2016-2020.

La dezvoltarea prezentului plan de acțiune și, în special, la proiectarea suportului tehnic de cooperare al reformelor, au fost luate în considerare deficiențele identificate de următoarele instituții, mecanisme de monitorizare și organisme consultative de specialitate ale Consiliului Europei:

Protejarea și promovarea drepturilor omului, asigurarea drepturilor sociale:

- Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) privind retelele de tratament;
- Concluziile Comitetului de Miniștri care vizează cazuri de intoleranță față de persoanele ce aparțin minorităților;
- Recomandările Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (CERI) care evidențiază aspecte în materie de discriminare;
- Recomandările Comisarului privind nevoia de a consolida structurile naționale pentru drepturile omului;
- Recomandările Grupului de experți pentru acțiuni împotriva traficului de ființe umane (GRETA) care subliniază nevoia de protejare a victimelor traficului de ființe umane;
- Concluziile Comitetului European al Drepturilor Sociale privind implementarea dispozițiilor acceptate ale Cartei Sociale Europene (CSE);
- Recomandările Comitetului Părților („Comitetul Lanzarote”) pentru Convenția Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatarea sexuală și a abuzurilor sexuale.

Asigurarea justiției și contracararea amenințărilor la adresa statului de drept:

- Avizele Comisiei de la Veneția și recomandările Comisarului în ceea ce privește necesitatea de a crește independența și eficiența justiției;
- Recomandările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) în ceea ce privește necesitatea de a ancheta eficient rețelele de tratament și de a aborda reabilitarea pentru infractori;
- Recomandările Grupului de State împotriva Corupției (GRECO) care au ca scop dezvoltarea cadrelor anticorupție instituționale și de reglementare, precum și implementarea eficientă a legislației anticorupție actuale;
- Recomandările Comitetului de Miniștri (CM) pentru statele membre în ceea ce privește libertatea mass-mediei și a internetului.

Consolidarea guvernării democratice:

- Recomandările Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul) pentru îmbunătățirea administrației publice la nivel local;
- Recomandările GRECO în ceea ce privește necesitatea de a dezvolta transparența și răspunderea în procesul politic;
- Avizele Comisiei de la Veneția care evidențiază nevoia de a dezvolta încrederea în procesul electoral.

Mai mult, convențiile relevante ale Consiliului Europei și alte instrumente ale Organizației, precum Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenia democratică și educația pentru drepturile omului, au fost utilizate ca referință pentru acțiunile de cooperare incluse în acest plan de acțiune.

Principalele rezultate ale Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016

Prezentul plan de acțiune ia în considerare rezultatele primului plan de acțiune cu Republica Moldova 2013-2016:

- modificările la Codul Electoral din aprilie 2016 au introdus monitorizarea echilibrului de gen în campaniile electorale pentru alegerile parlamentare și locale și o cotă de gen de 40% pe listele electorale în aceste alegeri;
- în aprilie 2015, parlamentul a aprobat schimbări majore în pachetul de legi privind finanțarea electorală, inclusiv în Codul Electoral, legile privind partidele politice, cauzele de contencios administrativ, Curtea de Conturi și Codul penal, datorită susținerii continue din partea organizațiilor societății civile implicate în activitățile Consiliului Europei;
- reprezentanții societății civile, care au fost instruiți pentru observarea alegerilor, au reușit să cuprindă toate secțiunile de votare începând cu alegerile parlamentare din 2014;
- noua lege organică privind Serviciul de Procuratură (SP), care a intrat în vigoare în august 2016, marchează un pas semnificativ pentru asigurarea unui serviciu de procuratură profesionist și independent din punct de vedere politic;
- garanțiile procedurale prevăzute în temeiul Convenției Europene a Drepturilor Omului (CEDO) și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) în procedurile penale au fost incluse în proiectul de lege de modificare a Codului de procedură penală;
- în octombrie 2016, a fost reinstabilit Mecanismul național de prevenire a torturii (MNP) în cadrul noii legi cu privire la Avocatul Poporului din 2014;
- legile privind sistemul juridic, statutul judecătorilor și răspunderea disciplinară a acestora au fost modificate, contribuind la eficiența și independența sistemului juridic;
- capacitatea autonomiei locale a Uniunii Avocaților din Republica Moldova (UARM) a fost îmbunătățită prin revizuirea Codului de etică și conduită în concordanță cu recomandările Consiliului Europei⁴. UARM a aprobat strategiile de dezvoltare și comunicare ale uniunii și a intrat într-un număr de memorandumuri de cooperare cu mai multe părți interesate din sectorul justiției, în special cu Ministerul Justiției;
- diseminarea bunelor practici în democrația locală în peste 300 de primării a consolidat legăturile dintre acestea; și
- măsurile de întărire a încrederii (MDI) au contribuit la sporirea contactelor interpersonale pe ambele maluri ale Nistrului, în special între reprezentanții mass-mediei și ai societății civile.

Proces de consultare

Acest plan de acțiune a fost elaborat după consultări aprofundate cu autoritățile din Republica Moldova. În cadrul procesului de elaborare a acestui document, au avut loc și consultări cu partenerii internaționali, în special cu Uniunea Europeană.

Pe 12 septembrie 2016, reprezentanții Secretariatului Consiliului Europei și autoritățile moldovenești au susținut o ședință a Comitetului Director în Chișinău, pentru a evalua implementarea planului de acțiune anterior. În noiembrie 2016, Comitetul de Miniștri a examinat raportul final cu privire la implementarea planului de acțiune 2013-2016, a luat act de rezultatele acestuia și a deschis calea pentru noul plan de acțiune 2017-2020.

⁴Recomandarea 2000(21) a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea exercitării profesiei de avocat

2. Obiectivele planului de acțiune

Prezentul plan de acțiune este un instrument de programare strategică pentru perioada dintre 1 ianuarie 2017 și 31 decembrie 2020. **Obiectivul** acestuia este de a susține reformele din Republica Moldova care vor duce la alinierea legislației, instituțiilor și practicii moldovenești la standardele europene în domeniul drepturilor omului, statului de drept și democrației și, prin urmare, de a susține țara în îndeplinirea obligațiilor acesteia ca stat membru al Consiliului Europei.

Domeniile de cooperare ale planului de acțiune sunt următoarele:

- Consiliul Europei va continua să susțină autoritățile din Republica Moldova în progresul privind (și finalizarea, unde este cazul) reformele întreprinse în domenii strategice, în special:
 - lupta împotriva rețelilor de tratamente și impunității; protejarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților și anti-discriminarea;
 - lupta împotriva traficului de ființe umane;
 - consolidarea capacității instituțiilor pentru drepturile omului;
 - reformarea sistemului electoral;
 - creșterea eficienței, răspunderii și transparenței sistemului juridic, serviciului de procuratură, Uniunii Avocaților din Republica Moldova și agențiilor de punere în aplicare a legii;
 - alinierea politicii și practicii cu privire la protecția datelor la standardele europene;
 - întărirea încrederii între comunitățile de pe ambele maluri ale Nistrului.

- Consiliul Europei și autoritățile din Republica Moldova au identificat împreună domenii de cooperare noi, pe baza lucrărilor recente desfășurate de instituțiile Consiliului Europei, mecanismele de monitorizare și organismele consultative de specialitate, în special:
 - lupta împotriva corupției și spălării banilor;
 - dezvoltarea pluralismului mass-media și construirea unei mass-medii publice autentice;
 - creșterea transparenței și eficacității administrației publice la nivel central și local (inclusiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA));
 - asigurarea drepturilor sociale;
 - dezvoltarea capacității părților naționale interesate de a proteja online drepturile omului;
 - dezvoltarea cadrului legislativ și capacității de luptă împotriva criminalității informatice;
 - promovarea educației pentru drepturile omului/educației pentru cetățenia democratică prin activități oficiale educative și pentru tineret;
 - promovarea patrimoniului cultural;
 - creșterea coeziunii sociale și participării democratice în societate;
 - promovarea șanselor egale pentru grupurile vulnerabile (cu accent pe femei, copii și tineri).

În cadrul acestor domenii de cooperare, Consiliul Europei va continua să ofere asistența tehnică inițiată în perioada de aplicare a planului de acțiune anterior. Noul plan de acțiune va pune accent pe implementarea eficientă a cadrelor legislative actuale, dintre care unele au fost elaborate cu sprijinul Organizației în timpul fazei precedente, și pe susținerea continuă pentru întărirea capacităților instituțiilor naționale relevante.

PARTEA A II-A – ACȚIUNI PROPUSE PENTRU 2017-2020

I. Drepturile omului

Două planuri de acțiune succesive în domeniul drepturilor omului (PNADO), 2004-2008 și 2011-2014, au fost adoptate de Republica Moldova, iar Consiliul Europei a ajutat la evaluarea rezultatelor acestora. Un nou PNADO va fi elaborat după finalizarea examinării în cadrul celui de-al doilea ciclu al revizuirii periodice universale de către Comitetul pentru drepturile omului al ONU. În plus, Strategia de dezvoltare a poliției 2016-2020 a fost adoptată în martie 2016. Prin urmare, cadrele de politică în domeniul drepturilor omului sunt puse în aplicare. Cu toate acestea, trebuie eficientizată funcționarea instituțiilor de guvernare democratică, precum și încrederea populației în rolul acestora, deoarece instituțiile naționale pentru drepturile omului și agențiile de punere în aplicare a legii încă nu beneficiază de încrederea generală a populației, atât sub aspectul eficienței, cât și al depolitizării administrației.

I.1. Protejarea drepturilor omului

Cooperarea tehnică ce urmează să fie implementată în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și organismelor consultative de specialitate, care solicită Republicii Moldova:

- să îmbunătățească condițiile de detenție și să lupte împotriva rețelor tratamente aplicate de către poliție⁵ și în cadrul sistemului penitenciar și al instituțiilor psihiatrice⁶;
- să consolideze instituțiile pentru drepturile omului, în special Avocatul Poporului și Consiliul pentru asigurarea egalității⁷;
- să implementeze eficient recomandările CEDO și CSE.

Mai mult, planul de acțiune va oferi susținere, atât cât este necesar, pentru dezvoltarea și implementarea noului plan național de acțiune în domeniul drepturilor omului, dar va contribui și la instituirea mecanismului de evaluare al acestuia.

Avocatul Poporului și Mecanismul Național de Prevenire

Legea cu privire la Avocatul Poporului adoptată în 2014 a consolidat capacitatea fostului Centru pentru drepturile omului, a crescut transparența și nivelul de implicare a societății civile și, de asemenea, a deservit Consiliul acționând ca mecanism național de prevenire a torturii, care încă trebuie să devină pe deplin funcțional. Republica Moldova este parte contractantă a Convenției Europene pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante din 1998. Aceasta a ratificat Protocolul opțional al ONU pentru Convenția împotriva torturii (OPCAT) în 2006. Pe baza expertizei Organizației în acest domeniu, planul de acțiune are ca scop susținerea MNP în stadiile inițiale și contribuirea la funcționarea eficientă a acestora, inclusiv prin participarea la dezvoltarea cadrului de reglementare intern și asigurarea dezvoltării capacității membrilor acestuia.

Limitarea funcțiilor procurorilor, în principal în sectorul penal, în contextul rezultatelor reformei **Serviciului de Procuratură**, determină necesitatea de a consolida capacitatea biroului **Avocatului Poporului** pentru a proteja drepturile omului. În acest context, planul de acțiune va oferi susținere pentru instituția Avocatului Poporului, ajutând, în special, la îmbunătățirea cadrului de reglementare, pentru a asigura funcționarea eficientă a acestuia. De asemenea, acesta are ca scop consolidarea capacității acestei instituții de a monitoriza și a raporta încălcările drepturilor omului, precum și de a promova drepturile omului în cadrul mandatului acestuia.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale asigură în continuare conformitate cadrelor legislative și de reglementare cu standardele europene privind lupta împotriva rețelor tratamente;
- ✓ continuarea planului național de acțiune în domeniul drepturilor omului este asigurată cu susținerea Organizației;
- ✓ Mecanismul Național de Prevenire devine operațional;
- ✓ se dezvoltă funcționarea instituției Avocatului Poporului, inclusiv prin adoptarea de statute;
- ✓ capacitatea crescută a instituțiilor naționale pentru drepturile omului și a juriștilor de a implementa standardele europene pentru drepturile omului și în special CEDO, inclusiv printr-o mai bună instruire a acestor juriști.

Parteneri principali naționali: Biroul Avocatului Poporului, Ministerul Justiției, Serviciul de Procuratură, Uniunea Avocaților din Republica Moldova

⁵ Raport întocmit de Nils Muižnieks, Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, după vizita acestuia în Republica Moldova, în perioada 4-7 martie 2013 (CommDH(2013)19)

⁶ Raport privind vizita Comitetului Consiliului Europei pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) în Republica Moldova, CPT/Inf (2016)16; Supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, cel de-al 9-lea raport anual al Comitetului de Miniștri, publicat în martie 2016:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168062fe2d>

⁷ Raport întocmit de Nils Muižnieks, Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, după vizita acestuia în Republica Moldova, în perioada 4-7 martie 2013 (CommDH(2013)19).

I.2. Promovarea drepturilor și demnității omului

Cooperarea tehnică în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și ale organismelor consultative de specialitate, care solicită Republicii Moldova:

- să monitorizeze și să prevină în mod adecvat cazurile de intoleranță⁸ față de persoanele ce aparțin minorităților⁹;
- să îmbunătățească protecția instituțională și legală a victimelor traficului de ființe umane, în special a copiilor¹⁰.

Anti-discriminare

După intrarea în vigoare la 1 ianuarie 2013 a legii pentru asigurarea egalității, **Consiliul pentru asigurarea egalității** a fost desemnat ca fiind principalul mecanism național de combatere a discriminării. În ciuda încercărilor interne de a abroga Consiliul pentru asigurarea egalității, acesta rămâne principalul organism însărcinat cu prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și ar trebui susținut pentru a-și îndeplini eficient funcțiile.

CtEDO a constatat încălcări ale articolului 14 (interzicerea discriminării) coroborat cu alte articole, în mai multe cazuri împotriva Republicii Moldova, inclusiv de discriminare pe criterii de orientare sexuală și atitudine discriminatorie față de femeile care sunt victime ale violenței domestice¹¹. Planul de acțiune va aborda acele probleme. La cererea Consiliului pentru asigurarea egalității, legea privind asigurarea egalității și legea privind activitatea Consiliului pentru asigurarea egalității au fost evaluate de consultanții Consiliului Europei. Aceste opinii oferă recomandări care au ca scop creșterea eficienței Consiliului pentru asigurarea egalității. Adoptarea modificărilor la legile menționate în conformitate cu recomandările formulate de către Consiliul Europei ar dezvolta semnificativ activitatea și funcționarea Consiliului pentru asigurarea egalității.

După cum este menționat mai sus în acest document, Organizația a contribuit în trecut la evaluarea planurilor naționale de acțiune în domeniul drepturilor omului, inclusiv la revizuirea activităților legate de protecția drepturilor omului ale populației de etnie romă. În concordanță cu această lucrare, prezentul document oferă asistență autorităților moldovenești în vederea implementării unui nou **Plan de acțiune pentru susținerea populației de etnie romă pentru 2016-2020**.

După cum este menționat în concluziile cu privire la implementarea recomandărilor în ceea ce privește Republica Moldova a Comisiei Europene împotriva **Rasismului și Intoleranței (CERI)**, adoptată pe 17 martie 2016, acum este posibilă înregistrarea de către Ministerul de Interne a informațiilor cu privire la infracțiuni motivate de rasă. În plus, autoritățile juridice au constituit un grup de lucru interinstituțional pentru elaborarea unui sistem informatic automatizat pentru înregistrarea infracțiunilor, precum și pentru rezolvarea problemelor cauzate de înregistrarea separată a incidentelor rasiste de către Biroul Procuraturii și conexiunea cu datele înregistrate de Ministerul de Interne. Planul de acțiune are ca scop susținerea în continuare a procesului de aliniere a cadrului de reglementare la standardele europene din acest domeniu, precum și susținerea întăririi capacității autorităților relevante de a monitoriza și a raporta cazurile de discriminare și de a desfășura anchete eficiente în acest domeniu, astfel cum prevede legislația în vigoare.

După elaborarea unui proiect de instrument de ratificare pentru Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare (CELRM) în strânsă cooperare cu minoritățile naționale și experții Consiliului Europei, în 2016, Secretarul General a încurajat Republica Moldova să ia în considerare activități relevante de întărire a capacității, de exemplu, aplicația simulată a CELRM în primării pilot. Planul de acțiune are ca scop susținerea acestui proces și furnizarea pentru primăriile pilot a mijloacelor de implementare a activităților în concordanță cu CELRM.

Institutul Național de Justiție din Republica Moldova s-a implicat în activitățile regionale ale Consiliului Europei pentru îmbunătățirea accesului femeilor la justiție din 2015. Au fost organizate un număr de activități de întărire a capacității pentru judecători și procurori în ceea ce privește accesul femeilor la justiție, iar această lucrare va continua.

⁸ Raportul Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței (CERI) cu privire la Republica Moldova (cel de-al patrulea ciclu de monitorizare), ECRI(2013)38

⁹ Rezoluția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la implementarea Convenției cadru pentru protejarea minorităților naționale de către Moldova (CM/ResCMN(2010)6)

¹⁰ Grupul de experți pentru lupta împotriva traficului de ființe umane (GRETA) – Raport privind implementarea Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane de către Republica Moldova, cea de-a 2-a rundă de evaluare, GRETA(2016)9

¹¹ Deciziile Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei în *cauzele Genderdoc-M* adoptate în cea de-a 1236-a ședință (septembrie 2015)(DH) și decizia în grupul de cauze *Eremia și alții* adoptată în cea de-a 1243-a ședință (decembrie 2015)(DH).

Traficul de ființe umane

Conform celui de-al doilea raport de evaluare a Republicii Moldova al Grupului de experți pentru lupta împotriva **traficului de ființe umane** (GRETA), publicat în iunie 2016, cadrul legislativ național pentru combaterea traficului de ființe umane a fost dezvoltat în continuare, inclusiv incriminarea utilizării serviciilor victimelor traficului și sancțiuni mărite pentru traficanți. Cu toate acestea, sunt necesare și mai multe îmbunătățiri, conform GRETA, în special autoritățile moldovenești sunt somate să dezvolte asistența și măsurile de protecție pentru victime, mai ales când este vorba de copii, și să garanteze accesul la compensații pentru victimele traficului.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale au asigurat în continuare alinierea cadrelor legislative și de reglementare în domeniul drepturilor omului la standardele europene, pentru a elimina toate formele de discriminare;
- ✓ planul de acțiune pentru susținerea populației de etnie romă pentru 2016-2020 este implementat cu susținerea Consiliului Europei;
- ✓ capacitatea îmbunătățită a instanțelor relevante de a raporta cazurile de discriminare și de a desfășura anchete eficiente;
- ✓ sunt identificate și abordate obstacolele principale în calea accesului femeilor la justiție, iar juriștii sunt instruiți să asigure faptul că lanțul de justiție este mai receptiv la gen; capacitatea îmbunătățită a instanțelor relevante de a identifica, proteja și asista victimele traficului de ființe umane.

Parteneri principali naționali: Ministerul Justiției, Consiliul pentru asigurarea egalității, Biroul Avocatului Poporului, organizațiile civice ale romilor, Ministerul de Interne și agențiile de punere în aplicare a legii, Serviciul de Procuratură, Institutul Național de Justiție, Comitetul național pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, Biroul pentru relații inter-etnice.

I.3. Asigurarea drepturilor sociale

Republica Moldova a ratificat **Carta Socială Europeană** (CSE) în noiembrie 2001, acceptând 63 din cele 98 de dispoziții ale Cartei. Aceasta nu a acceptat încă procedura plângerilor colective. În baza a 12 rapoarte publicate în perioada 2004-2016, Comitetul European al Drepturilor Sociale (CEDS) a considerat că situația din Republica Moldova nu este în deplină conformitate cu mai multe dispoziții ale Cartei. Mai mult, acesta a considerat că elaborarea rapoartelor naționale necesită îmbunătățire pentru a furniza informațiile necesare care să permită evaluarea situației din această țară¹². În acest context, acest plan de acțiune va oferi susținere pentru a facilita conformitatea cadrelor legislative și de reglementare cu standardele europene în domeniul drepturilor sociale, precum și pentru a spori capacitatea autorităților naționale relevante de a colecta și a analiza datele necesare pentru CEDS în ceea ce privește implementarea dispozițiilor acceptate ale Cartei. În plus, acest plan de acțiune va ajuta la pregătirea aderării Republicii Moldova la dispozițiile Cartei care nu au fost încă acceptate și a procedurii plângerilor colective.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale asigură continuarea conformității cu CSE;
- ✓ autoritățile naționale elaborează rapoarte cu privire la implementarea CSE, care răspund criteriilor CEDS;
- ✓ legislația și practica internă permit Republicii Moldova să accepte dispozițiile suplimentare ale CSE și procedura plângerilor colective la momentul potrivit.

Partener principal național: Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei

¹² Fișa informativă Republica Moldova și Carta Socială Europeană, iulie 2016; Raport elaborat de Nils Muižnieks, Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, după vizita acestuia în Republica Moldova, în perioada 4-7 martie 2013, (CommDH(2013)19)

II. Statul de drept

Republica Moldova a adoptat în 2011 **Strategia de reformă în sectorul justiției** (SRSJ) și planul de acțiune pentru 2011-2016. Aceste documente de politici au ca scop contribuirea la stabilirea unei justiții mai accesibile, eficiente, independente, transparente și profesioniste. Cu toate acestea, printre altele, instabilitatea din țară, care a dus la schimbarea guvernelor în ultimii ani, a determinat întârzierea reformelor și în acest domeniu. Corupția, independența juridică și imparțialitatea slăbită, anchetele ineficiente și neputința de a se conforma hotărârilor sunt primele provocări ale sectorului judiciar în calea reformelor de succes. Lipsa de resurse umane și financiare suficiente în implementarea unor reforme semnificative și implementarea fragmentară a planului de acțiune SRSJ agravează și mai mult situația. Guvernul a abordat Consiliul Europei cu o solicitare de evaluare a impactului implementării SRSJ, iar aceasta va fi abordată în cadrul prezentului plan de acțiune.

Actualul plan de acțiune va continua să susțină alinierea cadrului legislativ și instituțional (juridic, al procuraturii, uniunii avocaților, penitenciar și al poliției) la standardele europene, implementarea eficientă a legislației și actelor normative actuale pentru o independență și răspundere funcțională a sistemului de justiție.

II.1. Asigurarea justiției

Organizația a continuat să evidențieze nevoia de a dezvolta independența, transparența, răspunderea și eficiența sistemului de justiție (juridic, al procuraturii, uniunii avocaților, penitenciar și al poliției)¹³.

Cooperarea tehnică în acest domeniu a fost concepută luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante și organismelor consultative de specialitate ale Consiliului Europei, care indică nevoia de a aborda prevenirea și anchetarea eficientă a rețelilor de tratamente¹⁴ în instituțiile penitenciare și psihiatrice; nevoia de a îmbunătăți condițiile din închisori, precum și dezvoltarea abordării de reabilitare în sistemul de justiție penală¹⁵.

Sistemul de justiție

Consiliul Europei va continua să susțină îmbunătățirea independenței, transparenței, răspunderii și eficienței sistemului de justiție.

În așteptarea unei evaluări a rezultatelor și impactului implementării SRSJ, există o nevoie clară de susținere a reformei judiciare. Obiectivele propuse pentru sprijinirea reformei judiciare includ reconsolidarea încrederii de sus în jos și de jos în sus în sistemul judiciar; îmbunătățirea serviciilor alternative de soluționare a litigiilor pentru cetățeni; îmbunătățirea cooperării dintre agențiile din sectorul de justiție; consolidarea standardelor de instruire în domeniul juridic pentru o răspundere eficientă; politicile vizate ale sectorului de justiție.

În acest sens, în urma consultărilor cu Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție și Ministerul Justiției, Organizația va implementa măsuri concepute pe baza instrumentelor Comisiei Europene pentru **Eficiența Justiției** (CEPEJ), a metodologiei și a expertizei: asigurarea asistenței în dezvoltarea și aplicarea criteriilor de calitate pentru hotărârile Curții în conformitate cu standardele naționale, pentru a garanta dreptul la un proces echitabil; dezvoltarea unor criterii clar definite în ceea ce privește răspunderea judecătorilor pentru calitatea justiției.

¹³Sesiunea de informare Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională cu privire la dreptul la recurs al statului împotriva judecătorilor, adoptată de Comisia de la Veneția în cea de-a 107-a sesiune plenară (Veneția, 10-11 iunie 2016); Raport elaborat de Nils Muižnieks, Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, CommDH(2013)19; Supravegherea executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor omului, al 9-lea raport anual al Comitetului de Miniștri (2015); Runda a patra de evaluare, Prevenirea corupției în ceea ce privește membrii parlamentului, judecătorii și procurorii, raportul de evaluare al GRECO, GrecoEval4Rep(2016)6; documente de referință ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ):

http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/profiles/moldova_en.asp

¹⁴ Consultați Consiliul Europei CM/Del/OJ/DH(2014)1208/12 și CM/Del/OJ/DH(2016)1273 cu privire la grupul de cauze Corsacov.

¹⁵ Raport cu privire la vizita Comitetului pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) al Consiliului Europei în Republica Moldova, CPT/Inf (2016)16

Noua lege organică privind **Serviciul de Procuratură (SP)** a intrat în vigoare la 1 august 2016. În timp ce există loc de îmbunătățiri și clarificări suplimentare, au fost abordate aspectele cheie în avizul Comisiei de la Veneția (elaborat împreună cu OSCE/BIDDO), iar textul adoptat este o îmbunătățire clară a cadrului legal pentru procurorii moldoveni. Cu toate acestea, reforma semnificativă a SP poate fi îndeplinită doar prin implementarea corespunzătoare a noii legislații în concordanță cu conceptul reformei. A fost numit noul Procuror General. Cu toate acestea, percepția negativă a publicului asupra SP nu este de natură să se schimbe în viitorul apropiat. Planul de acțiune va include activități ce au ca scop asigurarea în continuare a independenței, transparenței, răspunderii și profesionalismului SP, prin asistență legislativă, consolidarea capacității și orice alte inițiative care pot deservi acest scop.

Una dintre problemele majore constatate de Curtea Europeană în cauze împotriva Republicii Moldova vizează încălcări ale dreptului la libertate și siguranță, apărute, printre altele, din cauza arestărilor preventive care nu sunt bazate pe suspiciuni rezonabile conform cărora inculpații au comis o infracțiune și neputința instanțelor interne de a oferi motive suficiente și relevante pentru arestul preventiv¹⁶.

CtEDO a constatat încălcări ale articolului 3 din Convenția Europeană din cauza condițiilor de detenție precare. După cum a fost observat de Comitetul de Miniștri¹⁷, suprapopularea pare să fie o provocare majoră pentru **sistemul penitenciar** moldovenesc. Activitățile de cooperare vor ajuta autoritățile moldovenești la consolidarea mecanismului intern de monitorizare, adoptarea unei strategii clare și coerente pentru reducerea supraaglomerării din închisori și introducerea unei căi de atac interne eficiente.

În continuarea acțiunilor desfășurate în cadrul planului de acțiune anterior pentru contribuirea la consolidarea **sistemului de probațiune** și la dezvoltarea politicilor privind siguranța comunității prin reabilitarea eficientă a infractorilor, actualul plan de acțiune va avea ca scop asigurarea alinierii complete la standardele Consiliului Europei, inclusiv promovarea alternativelor la detenția înainte de proces, extinzând scopul sancțiunilor și măsurilor comunitare și îmbunătățirea în continuare a supravegherii de probațiune și rolul acesteia de reintegrare, pentru resocializarea eficientă a infractorilor, reducând astfel recidivele. De asemenea, ar trebui observat faptul că un sistem de probațiune eficient este un element important în prevenirea supraaglomerării închisorilor, ceea ce pare să fie o problemă sistematică pentru instituțiile penitenciare moldovenești.

Planul de acțiune anterior a dus la introducerea unei noi abordări a **tratamentului medicamentos** (comunitate terapeutică) în închisori. Totodată, actualul plan de acțiune va continua să susțină introducerea sistemelor de tratament medicamentos în închisori, care sunt în deplină concordanță cu standardele privind drepturile omului și sănătatea publică și îmbunătățirea protejării drepturilor omului pentru persoanele care sunt dependente (în închisori și în comunitate). Mai mult, planul de acțiune va ajuta autoritățile moldovene să optimizeze interacțiunea dintre penitenciare și instanțe și să amelioreze calitatea asistenței medicale pentru deținuți.

Uniunea Avocaților din Republica Moldova (UARM)

Per ansamblu, activitățile de consolidare a capacității vor viza procurorii, judecătorii și avocații, cu scopul de a le dezvolta abilitățile și cunoștințele în ceea ce privește implementarea la nivel național a CEDO; acțiunile din acest domeniu vor fi desfășurate în strânsă coordonare cu Institutul Național de Justiție (INJ) și Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

¹⁶ Decizia CM al Consiliului Europei în grupul de cauze Musuc/Brega și cauza Gutu adoptată în cea de-a 1259-a ședință (iunie 2016)(DH) și decizia CM în grupul de cauze Sarban adoptată în cea de-a 1214-a ședință (decembrie 2014)(DH).

¹⁷ Decizia Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei în grupul de cauze Ciorap/Becciev/Paladi adoptată în cea de-a 1265-a ședință (septembrie 2016)(DH).

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale asigură în continuare alinierea cadrelor legale și instituționale la standardele europene și internaționale;
- ✓ independența și eficiența justiției consolidate printr-un proces eficient de implementare a legislației relevante actuale;
- ✓ redobândirea încrederii în sistemul judiciar;
- ✓ este sporită capacitatea de a emite hotărâri în conformitate cu standardele europene de justiție constituțională (independența și răspunderea sistemului judiciar);
- ✓ monitorizarea condițiilor de detenție este sporită, o strategie coerentă pentru reducerea supraaglomerării din închisori este pusă în aplicare cu buget și plan de implementare adecvate.
- ✓ o abordare de reabilitare în sistemul de justiție penală este promovată în concordanță cu standardele europene.

Parteneri principali naționali: Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției, Curtea Supremă de Justiție, Departamentul instituțiilor penitenciare, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, instituțiile naționale de instruire pentru judecători, procurori și avocați.

II.2. Consolidarea statului de drept**Libertatea de exprimare și radiodifuziunea publică**

Cooperarea tehnică în acest domeniu a fost concepută luând în considerare recomandările Comitetului de Miniștri care solicită statelor membre:

- să alinieze legislația privind pluralismul mass-mediei și internetul la standardele europene;
- să sporească independența și transparența emițătorilor aflați în serviciul public¹⁸.

Schimbări semnificative au loc în Republica Moldova încă din 2010 în ceea ce privește **libertatea de exprimare**. Per ansamblu, mass-media se bucură de un grad semnificativ de pluralism și un grad relativ scăzut de cenzură din partea statului. Însă problema transparenței în ceea ce privește dreptul de proprietate al posturilor radio și de televiziune și neutralitatea **radiodifuziunii publice** rămân factori critici în asigurarea independenței mass-mediei. Noua legislație privind transparența dreptului de proprietate în mass-media a fost adoptată în februarie 2016, dar proprietarii actuali vor fi obligați să o respecte doar din 2021, când vor expira licențele acestora.

În cadrul acestui plan de acțiune, Organizația va susține implementarea legislației cu privire la libertatea mass-mediei pentru a asigura conformitatea cu standardele europene și va susține implementarea eficientă a acesteia, în special în ceea ce privește:

- asigurarea transparenței dreptului de proprietate în mass-media și prevenirea concentrării excesive;
- implementarea tranziției digitale în conformitate cu buna practică europeană, promovând în același timp pluralismului în mass-media;
- sporirea independenței, transparenței și eficienței organismelor de supraveghere a emițătorilor publici;
- profesionalismul sporit al emițătorilor aflați în serviciul public în ceea ce privește relatarea informațiilor sociale și politice într-o manieră nepărtinitoare, demnă de încredere și corectă pentru publicul divers din Republica Moldova.

Recomandările CM cu privire la internet vor fi, de asemenea, luate în considerare în acest domeniu de activitate.

Rezultate preconizate

- ✓ independența și transparența sporită a radiodifuzorilor aflați în serviciul public;
- ✓ capacitatea emițătorilor publici este sporită pentru a oferi o relatare nepărtinitoare și demnă de încredere a evenimentelor;
- ✓ sensibilizarea publicului și respectarea libertății de exprimare sunt ridicate.

Parteneri principali naționali: Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Consiliul Coordonator al Audiovizualului, radiodifuzorii aflați în serviciul public

¹⁸ Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre privind libertatea pe internet (adoptată de către Comitetul de Miniștri la 13 aprilie 2016 în cea de-a 1253-a reuniune a delegaților miniștrilor), Recomandarea CM 1641 (2004) privind serviciul public de radiodifuziune (CM/Rec(2016)5).

Protejarea libertății internetului

Cooperarea tehnică în acest domeniu a fost concepută luând în considerare recomandările Comitetului de Miniștri și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la Internet și alte standarde și rapoarte relevante ale Consiliului Europei¹⁹.

În 2015, autoritățile Republicii Moldova au lansat implementarea unei strategii de dezvoltare a societății informaționale *Moldova digitală 2020*, care definește rolul și căile de cooperare între toate părțile interesate, sectorul public, non-guvernamental și privat, participând la dezvoltarea unei societăți informaționale moderne și favorabile incluziunii. În timpul dezvoltării sectorului de tehnologie a comunicațiilor informațiilor, țara și-a stabilit prioritățile, printre care se numără siguranța în mediile online și respectarea drepturilor omului. Consiliul Europei a sprijinit autoritățile naționale în 2015-2016 în reformele din domeniile relevante și a obținut următoarele rezultate:

- consolidarea capacității Academiei Judiciare și a Academiei de Administrare Publică privind Internetul și standardele din domeniul drepturilor omului, inclusiv dezvoltarea programelor de instruire și stabilirea unui grup de instructori;
- dezvoltarea cunoștințelor actorilor statali și non-statali în ceea ce privește standardele în materie de libertate de exprimare online și intimitate online;
- sensibilizare crescută a publicului în ceea ce privește prevenirea și combaterea abuzurilor de pe internet asupra drepturilor omului și siguranța copiilor online.

Există în continuare o nevoie de a armoniza cadrul legal privind internetul al Republicii Moldova în concordanță cu standardele Consiliului Europei și bunele practici europene pentru a respecta, proteja și promova în continuare drepturile omului și libertățile fundamentale pe internet. În acest context, Organizația va oferi sprijin, atât cât este necesar, autorităților naționale pentru implementarea în continuare a strategiei *Moldova digitală 2020*.

Rezultate preconizate

- ✓ dezvoltarea în continuare a capacității autorităților naționale de a proteja drepturile omului online și de a promova principiile de guvernare a internetului în implementarea Strategiei de dezvoltare a societății informaționale Moldova digitală 2020;
- ✓ cadrul de reglementare referitor la utilizarea serviciilor de TI este ajustat în concordanță cu standardele Organizației.

Parteneri principali naționali: Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, instituțiile naționale de instruire pentru judecători, procurori, avocați și poliție.

Protecția datelor

Dreptul la intimitate și protecție a datelor este consacrat în Constituția Republicii Moldova (articolul 28) și în Legea privind protecția datelor cu caracter personal, dar și în Legea privind aprobarea statutului, structurii, limitei de personal și aranjamentelor financiare ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal. În plus, Republica Moldova a ratificat Convenția Consiliului Europei pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automată a datelor cu caracter personal în 2008 și Protocolul adițional al acesteia referitor la autoritățile de control și fluxul de date transfrontalier în 2011.

Dezvoltarea legislației privind protecția datelor a Republicii Moldova continuă să fie o prioritate pentru părțile naționale interesate.

În paralel cu susținerea în continuare a reformelor judiciare, nevoia de a sprijini autoritatea de supraveghere în extinderea capacității sale, acordarea de orientări adaptate la nevoile sectoarelor specifice pentru implementarea legii și, în final, sensibilizarea publicului larg cu privire la dreptul la protecția datelor sunt de o importanță crucială.

¹⁹ Aceasta include Declarația Comitetului de Miniștri privind principiile de guvernare a Internetului (2011), Recomandarea Comitetului de Miniștri privind libertatea pe internet (2016), Recomandarea Comitetului de Miniștri pentru Ghidul privind drepturile omului pentru utilizatorii de internet (2014).

Rezultate preconizate

- ✓ legislația relevantă este revizuită în concordanță cu recomandările Consiliului Europei;
- ✓ îmbunătățirea cunoștințelor despre punerea în aplicare a legii privind protecția datelor în rândul părților interesate din sectorul sănătății, bancar, poliției, mass-media, public;
- ✓ sensibilizarea sporită a publicului cu privire la protecția datelor, în special în ceea ce privește copiii și educația digitală.

Parteneri principali naționali: Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, Parlamentul, Ministerul de Interne, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei și alte ministere competente.

II.3. Combaterea amenințărilor la adresa statului de drept

Consolidarea capacității în acest domeniu a fost proiectată luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante ale Consiliului Europei și organismelor consultative de specialitate, în ceea ce privește corupția, spălarea banilor, finanțarea terorismului și criminalitatea informatică, ce solicită Republicii Moldova:

- să îmbunătățească și să asigure implementarea eficientă a legislației anticorupție în ceea ce privește parlamentarii, judecătorii și procurorii; problemele cheie identificate sunt aplicarea inconsistentă a legilor și politicilor anticorupție; lipsa de puteri și independență necesare marilor instituții responsabile de combaterea anticorupției²⁰;
- în ceea ce privește spălarea banilor și lupta împotriva finanțării terorismului, să abordeze lipsa de capacitate pentru analiza datelor necesare referitoare la spălarea banilor; cadrul legal și instituțional neadecvat pentru asigurarea cooperării naționale și internaționale pe probleme legate de lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului²¹.

Lupta împotriva corupției, spălării banilor și finanțării terorismului

Centrul național anticorupție, biroul procurorului general, instanțele și autoritatea națională de integritate constituie baza unei arhitecturi anticorupție solide. Cu toate acestea, funcționarea eficientă a acestora rămâne o provocare. Cooperarea între instituțiile statului care sunt responsabile de combaterea corupției și societatea civilă necesită, de asemenea, un nou impuls. Mai mult, există o nevoie de a spori sensibilizarea față de regulile de etică și integritate în rândul judecătorilor și procurorilor.

Mai multe recomandări ale Grupului de State împotriva Corupției (GRECO) conținute în Raportul de conformitate din martie 2013 cu privire la Republica Moldova sunt încă relevante și oferă o hartă sigură a drumului pe care trebuie să-l urmeze țara în privința **reformelor anticorupție**. În raportul celei de-a 4-a runde de evaluare, publicat în iulie 2016, GRECO a menționat capacitatea slăbită și lipsa de independență ca probleme ce afectează funcționarea instituțiilor majore responsabile de combaterea anticorupției. Acesta reiterează faptul că sensibilizarea față de regulile de etică și integritate trebuie să fie sporită în rândul judecătorilor și procurorilor. De asemenea, subliniază faptul că regimul de monitorizare și implementare pentru integritate și pentru evitarea conflictului de interese între membrii parlamentului, judecători și procurori necesită o întărire semnificativă.

În acest context, Organizația va oferi asistența tehnică specifică ce are ca scop:

- abordarea lipsurilor și deficiențelor din cadrul de reglementare cu privire la prevenirea și lupta împotriva corupției și spălării banilor; dezvoltarea capacității de proiectare și implementare a măsurilor de prevenire a corupției și spălării banilor;
- consolidarea cadrului de recuperare a bunurilor și capacității structurilor relevante;
- modernizarea sistemelor de partajare a informațiilor și întărirea capacității mecanismelor naționale cu privire la prevenirea și anchetarea infracțiunilor de corupție și urmărirea bunurilor și recuperarea acestora;
- susținerea și dezvoltarea cooperării naționale și internaționale între agențiile de punere în aplicare a legii privind schimbul de date și urmărire internațională a infracțiunii, continuarea în ceea ce privește corupția și alte forme de infracțiuni economice; și
- sporirea sensibilizării publicului și participării în lupta împotriva corupției.

²⁰ Grupul de State împotriva Corupției al Consiliului Europei (GRECO), runda a patra de evaluare, GrecoEval4Rep(2016)6

²¹ Raportul Comitetului de experți pentru evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului (Moneyval) cu privire la cea de-a patra vizită de evaluare, combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Republica Moldova, MONEYVAL(2012)28

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale reformează cadrele legale și de reglementare pentru a combate corupția și spălarea banilor în concordanță cu standardele europene și internaționale;
- ✓ capacitate analitică și de raportare sporită și consolidarea cooperării între sistemele naționale și internaționale specializate de punere în aplicare a legii și cele de prevenire.

Parteneri principali naționali: Centrul Național Anticorupție, Biroul pentru prevenirea și lupta împotriva spălării banilor, Biroul procurorului anticorupție, Autoritatea Națională de Integritate, Ministerul de Interne

Criminalitate informatică

În ceea ce privește criminalitatea informatică, activitățile de consolidare a capacității se vor baza pe Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică și Protocolul adițional la Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă săvârșite prin intermediul sistemelor informatice, precum și pe rezultatele și recomandările Comitetului Convenției privind criminalitatea informatică. Acestea fac apel la Republica Moldova pentru:

- a îmbunătăți cooperarea regională și internațională²² și cooperarea publică/privată cu privire la criminalitatea informatică și la probele electronice²³;
- a ratifica Protocolul la Convenția privind criminalitatea informatică, referitor la incriminarea actelor de natură rasistă și xenofobă.

În acest context, Consiliul Europei va oferi asistența tehnică specifică ce are ca scop:

- abordarea lipsurilor și deficiențelor cadrului de reglementare;
- consolidarea capacității și abilităților autorităților de asistență juridică reciprocă, punctelor de contact disponibile non-stop, unităților specializate, experților în criminalistică digitală și altor comunități profesionale prin instruire și participarea în activități regionale, internaționale și locale;
- menținerea și dezvoltarea în continuare a unor instrumente și platforme online pentru cooperarea internațională și public-privată;
- implicarea și consolidarea unor comunități profesionale diverse, inclusiv anchetatori financiari, experți în securitate informatică, autorități pentru protecția datelor și alți actori relevanți ca răspuns la provocările moderne ale criminalității informatice și probelor electronice.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale reformează cadrele legale și de reglementare cu privire la criminalitatea informatică și probele electronice în concordanță cu standardele europene;
- ✓ autoritățile judiciare penale sunt angajate într-un proces continuu de îmbunătățire a capacității pentru a răspunde eficient provocărilor naționale, internaționale și intersectoriale privind criminalitatea informatică și probele electronice.

Parteneri principali naționali: Ministerul de Interne, Ministerul Justiției, Departamentul de criminalitate informatică din cadrul Procuraturii Generale, Ministerul Tehnologiei Informațiilor și Comunicației, Serviciul de Informații și Securitate, Autoritatea pentru protecția datelor, instituțiile de instruire ale agențiilor de punere în aplicare a legii, urmărire penală și judiciară, Unitatea de Informații Financiare.

²² Raportul de evaluare cu privire la dispozițiile de asistență juridică reciprocă ale Convenției de la Budapesta privind criminalitatea informatică adoptată de Comitetul pentru Convenția privind criminalitatea informatică în cea de-a 12-a sesiune plenară din perioada 2-3 decembrie 2014, ce poate fi accesată pe: [https://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/Source/Cybercrime/TCY/2014/T-CY\(2013\)17_Assess_report_v50adopted.pdf](https://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/Source/Cybercrime/TCY/2014/T-CY(2013)17_Assess_report_v50adopted.pdf)

²³ Orientări pentru cooperarea între agențiile de punere în aplicare a legii și furnizorii de servicii de internet împotriva criminalității informatice, adoptate în cadrul Conferinței globale privind cooperarea împotriva criminalității informatice, Consiliul Europei, Strasbourg, 2 aprilie 2008, mai multe despre actualul statut al documentului pe: <https://www.coe.int/en/web/cybercrime/lea/-/isp-cooperation>.

III. Democrația

Deși Republica Moldova a progresat în dezvoltarea instituțiilor democratice, încă există probleme importante ce trebuie abordate pentru a dezvolta guvernarea democratică eficientă pe toate planurile. După cum este menționat mai sus, încrederea populației în sistemul instituțional și în procesul electoral rămâne la un nivel scăzut. În ultimii ani, implementarea legislației a fost împiedicată de crize politice recurente și există o capacitate insuficientă a autorităților din anumite domenii de a îndeplini în mod eficient funcții importante precum dezvoltarea politicii și coordonarea, optimizarea reglementărilor și supravegherea controalelor bugetare, atât la nivel național, cât și local.

III.1. Consolidarea guvernării democratice și stimularea inovației

Cooperarea tehnică în acest domeniu a fost proiectată luând în considerare rapoartele și concluziile mecanismelor de monitorizare relevante și organismelor consultative de specialitate ale Consiliului Europei, care solicită Republicii Moldova:

- să asigure publicarea la timp a proiectelor de acte normative și a documentelor doveditoare, precum și consultări publice semnificative; să adopte Codul de conduită pentru membrii parlamentului; să sporească transparența finanțării partidelor politice și să dezvolte funcționarea democratică internă a partidelor politice²⁴;
- să sporească participarea femeilor în procesul politic, să dezvolte în continuare capacitatea societății civile de a monitoriza alegerile; și să dezvolte sistemul de soluționare a litigiilor electorale²⁵.

Alegerile

Republica Moldova a înregistrat un progres semnificativ pentru a asigura conformitatea **cadrelor electorale** și constituționale cu standardele europene. Printre principalii factori care au influențat dezvoltările din acest sector în ultimii ani se numără:

- modificările la codul electoral adoptat de parlament la 23 iunie 2016, care au reintrodus alegerile prezidențiale directe. Alegerile prezidențiale extraordinare care au avut loc pe 30 octombrie 2016 și 13 noiembrie 2016;
- modificările la Codul electoral din aprilie 2014 care au permis creșterea pragului electoral de intrare a partidelor politice în parlament, implementarea unui Registru de stat al alegătorilor (RSA) centralizat și încetarea utilizării fostelor pașapoarte de tip sovietic.

Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral (CICDE) și-a sporit capacitatea de a desfășura instruire de calitate pentru administrația electorală și alte părți interesate. După mai mult de doi ani de activitate intensă și peste 41 000 de persoane interesate de domeniul electoral instruite, Centrul a reușit să ofere programe de instruire satisfăcătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ pentru alegerile parlamentare și locale. Cu toate acestea, în 2014, cerința pentru membri ai personalului organismelor electorale ce urmau a fi certificate de Comisia Electorală Centrală (CEC), după instruirea obligatorie a Comisiei Electorale Județene (DEC) și a Comisiei Electorale de Circumscripție (PEC) a fost retrasă, slăbind astfel Centrul. Este posibil ca acest lucru să fi avut un impact asupra rezultatelor procesului electoral, deoarece se presupune că există o legătură directă între calitatea scăzută a registrelor de numărare ale secțiilor de votare de la alegerile locale din 2015²⁶ și instruirea membrilor DEC și PEC.

În ceea ce privește noul Cod electoral al Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, adoptat în 2015, sunt necesare eforturi suplimentare pentru armonizarea cadrului legal pentru alegerile la nivel local.

Pentru a susține procesul care garantează că procesul electoral este în deplină concordanță cu standardele naționale din domeniu, planul de acțiune va pune accent pe:

²⁴ Runda a patra de evaluare GRECO, GrecoEval4Rep(2016)6

²⁵ Avizele Comisiei de la Veneția în domeniul legislației privind alegerile și partidele politice; Avizul comun cu privire la proiectul de lege privind modificările codului electoral, adoptat de Consiliul pentru alegeri democratice în cea de-a 55-a ședință și de Comisia de la Veneția în cea de-a 107-a sesiune plenară, CDL-AD(2016)021; Avizul comun cu privire la proiectul de lege al Republicii Moldova privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale (CDL-AD(2013)002); Avizele Comisiei de la Veneția în domeniul legislației privind alegerile și partidele politice; Avizul comun cu privire la proiectul de lege privind modificările codului electoral, adoptat de Consiliul pentru alegeri democratice în cea de-a 55-a ședință și de Comisia de la Veneția în cea de-a 107-a sesiune plenară, CDL-AD(2016)021; Avizul comun cu privire la proiectul de lege al Republicii Moldova privind finanțarea partidelor politice și campaniilor electorale (CDL-AD(2013)002)

²⁶ Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul), Observarea alegerilor locale din Republica Moldova (14 iunie 2015), CPL/2015(29)3FINAL.

- continuarea asistării autorităților relevante din Chișinău și Comrat pentru alinierea legislației și practicii electorale la standardele europene, inclusiv întărirea capacității comisiilor electorale pe toate nivelurile și a judecătorilor responsabili de soluționarea litigiilor electorale;
- îmbunătățirea capacităților CICDE pentru a dezvolta cooperarea cu alte instituții de instruire ale statului, precum INJ, dar și pentru a-și dezvolta capacitățile de documentare;
- susținerea introducerii sistemului de vot electronic;
- susținerea în continuare a instruirii observatorilor interni pentru monitorizarea alegerilor;
- consolidarea capacității CEC și ONG-urilor naționale de a aduna și analiza informațiile referitoare la alegeri și de a elabora rapoarte; și
- promovarea politicilor și practicilor ce au ca scop sporirea participării femeilor, persoanelor ce aparțin minorităților și a persoanelor care votează pentru prima dată în procesul electoral.

Rezultate preconizate

- ✓ legislația cu privire la alegeri și partidele politice este conformă cu standardele internaționale și este implementată în mod eficient, sunt îmbunătățite, în special, transparența finanțării partidelor politice și funcționarea democratică internă a partidelor politice;
- ✓ este introdus votul electronic;
- ✓ este îmbunătățită competența membrilor Comisiei Electorale Centrale, iar capacitatea organismelor electorale de pe toate nivelurile este dezvoltată pentru a organiza alegeri conforme standardelor internaționale;
- ✓ competența judecătorilor responsabili de soluționarea litigiilor electorale este îmbunătățită, iar mecanismele eficiente de abordare și remediere a litigiilor electorale sunt puse în aplicare;
- ✓ este dezvoltată capacitatea instanțelor publice relevante de a gestiona eficient procesul electoral, în special CICDE;
- ✓ este dezvoltată capacitatea observatorilor interni de a monitoriza alegerile și de a raporta cu privire la procesul electoral;
- ✓ este sporită participarea femeilor și a altor grupuri în procesul electoral.

Parteneri principali naționali: Comisia Electorală Centrală (CEC), Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral, Institutul Național de Justiție

Guvernanța locală

Guvernul Republicii Moldova recunoaște importanța reformei în administrația publică și consolidarea guvernanței locale și regionale prin descentralizare eficientă ca fiind cheia pentru realizarea agendei de integrare europeană. Perioada de implementare a Strategiei naționale de descentralizare (SND), adoptată în aprilie 2012, a fost prelungită cu încă 3 ani, până în 2018 și a fost solicitată susținerea continuă a Centrului de expertiză pentru reforma autorităților locale din cadrul Consiliului Europei în implementarea SND.

Există o recunoaștere pe scară largă a nevoii de susținere a descentralizării și măriri a reformei teritorial-administrative ca prioritate în Republica Moldova. Fragmentarea și lipsa de capacitate administrativă și instituțională a unităților administrației locale, în special în ceea ce privește gestionarea finanțelor și resurselor umane, subliniază importanța consolidării ca fiind calea cea mai viabilă către îmbunătățirea bunei guvernări la nivel local.

Planul de acțiune va căuta să susțină în continuare modernizarea auto-guvernării în Republica Moldova, în baza seturilor de criterii relevante dezvoltate de Centrul de expertiză pentru reforma autorităților locale din cadrul Consiliului Europei și studiului complex „Trasarea obstacolelor în calea spre CIM în țările estice partenere.”²⁷

Activitățile din acest domeniu vor pune accent pe întărirea capacității și asistența juridică la nivel central și local pentru a susține cooperarea/comasarea inter-municipală; capacitate îmbunătățită privind gestionarea resurselor umane și finanțele locale; și consolidarea mecanismelor de consultare între autoritățile centrale și locale²⁸.

Harta de parcurs semnată între Congres și Guvernul Republicii Moldova pe 7 iulie 2016 este un instrument de susținere a implementării planului de acțiune și a îmbunătățirii bunei guvernări locale pe teritoriul țării. În harta de parcurs, raportorii Congresului au subliniat faptul că întreaga Strategie națională de descentralizare (SND) ar trebui să fie implementată până la finalul anului 2018. De asemenea, aceștia subliniază importanța implementării strategiei în consultarea cu reprezentanții asociațiilor locale ale Republicii Moldova.

²⁷ https://www.coe.int/t/dgap/localdemocracy/EAP/IMC-mapping_en.pdf

²⁸ Recomandarea Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei (Congresul) nr. 322 (2012)1 Democrația locală și regională în Republica Moldova și harta de parcurs pentru implementare semnată pe 7 iulie 2016

Congresul va susține, de asemenea, inițiative locale inovatoare în domeniul eticii publice și al transparenței, astfel încât primarii să poată implementa standarde de etică mai înalte și să promoveze guvernanta etică și transparența în activitățile zilnice ale acestora. Un alt punct central al activităților cuprinse în planul de acțiune va fi sporirea nivelului de participare a cetățenilor în luarea deciziilor.

Consiliul Europei a oferit consultanță juridică și politică referitoare la „Proiectul de lege privind statutul municipiului Chișinău” și **Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA)**. Capacitatea instituțiilor UTA de a asigura funcțiile care îi sunt încredințate trebuie să fie dezvoltată în continuare. Instituțiile centrale moldovenești, în special Parlamentul și Ministerul Justiției, ar beneficia, de asemenea, de pe urma activităților de întărire a capacității, pentru promovarea unui angajament constructiv între autoritățile centrale și UTA, pentru a asigura implementarea Legii cu privire la UTA. O serie de activități recente organizate împreună cu Adunarea poporului și Comitetul Executiv al Găgăuziei au contribuit la sporirea capacității personalului celui din urmă și la stabilirea unei platforme de dialog între Chișinău și Comrat. Aceste eforturi vor fi urmărite în cadrul actualului plan de acțiune.

Rezultate preconizate

- ✓ Procesul de implementare a Strategiei naționale de descentralizare este întărit prin consolidarea unităților administrației locale; cooperare inter-municipală sporită; și capacități îmbunătățite de gestionare a resurselor umane și finanțelor la nivel local;
- ✓ autonomia locală este îmbunătățită, autoritățile locale participă activ în sistemul politic general de luare a deciziilor și oferă servicii publice de încredere și eficiente prin diverse forme de comasare teritorială și prin cooperare inter-municipală, participarea cetățenilor, gestionare publică modernă și etică și practici financiare dezvoltate;
- ✓ angajarea eficientă a tuturor părților naționale interesate (Guvernul, Parlamentul, autoritățile locale) în pregătirea pentru semnare și ratificare a Protocolului adițional la Carta europeană a autonomiei locale privind dreptul de a participa în afacerile unei autorități locale;
- ✓ consolidarea capacității și sensibilizării tuturor părților naționale interesate în ceea ce privește aplicarea Protocolului adițional;
- ✓ capacitate sporită a autorităților din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia de a lua inițiative legislative și politice, precum și de a oferi servicii publice eficiente, în concordanță cu standardele europene și competențele acestora.

Parteneri principali naționali: Cancelaria de Stat a Guvernului și asociațiile primărilor, autoritățile găgăuze relevante.

Întărirea încrederii

Recomandările relevante ale Consiliului Europei în acest domeniu evidențiază nevoia de a îmbunătăți cooperarea dintre cele două maluri ale Nistrului prin activități locale în domenii precum mass-media, drepturile omului în locurile de detenție și instituțiile psihiatrice, drepturile omului aparținând persoanelor cu dizabilități și drepturile sociale ale tinerilor²⁹, educația și administrația locală.

Din anul 2010, programul MDI al Consiliului Europei în Republica Moldova s-a extins și include următoarele sectoare generale de activitate: mass-media, învățământul superior, sprijinirea societății civile; drepturile omului în locurile de detenție, precum și drepturile omului în sfera socială și patrimoniul arhitectural. Accentul suplimentar pus pe grupurile țintă care nu au fost incluse anterior în MDI (precum personalul instituțiilor penitenciare) a adus un plus de valoare în peisajul MDI de pe ambele maluri ale fluviului și a dus la mai multe așteptări și cereri pentru viitoare componente și activități.

Programul MDI se bazează pe principiile egalității, transparenței și dialogului. Acțiunile MDI ale Consiliului Europei sunt în concordanță cu documentele de politică guvernamentală referitoare la reglementarea conflictului transnistrean. Implementarea MDI pune accent pe intensificarea contactului interpersonal. Organizația se bazează pe un parteneriat puternic, atât cu instituțiile guvernamentale din Chișinău și liderii de la Tiraspol, cât și cu ONG-urile locale, identificate pe baza experienței specifice și evidenței cooperării anterioare cu Consiliul Europei.

²⁹ Comunicatul de presă cu privire la vizita la Tiraspol a Comisarului pentru drepturile omului al Consiliului Europei, Thomas Hammarberg, în cadrul vizitei acestuia în Republica Moldova din ianuarie 2012 (CommDH004(2012))

Programul MDI din cadrul actualului plan de acțiune va pune accent pe:

- consolidarea în continuare a parteneriatelor existente între profesioniștii din mass-media și promovarea abordării drepturilor omului cu privire la jurnalism pe ambele maluri ale Nistrului; un accent special va fi pus pe producția comună de povești multimedia;
- contribuirea la prevenirea eficientă, diagnosticarea adecvată și tratamentul pentru tuberculoză și HIV/SIDA în închisori;
- facilitarea propagării și permiterea factorilor de decizie de la nivel național și local de a implementa instrumente pentru drepturile omului în domeniul social, în special printr-un cadru instituțional adecvat pentru persoanele cu dizabilități;
- susținerea măsurilor eficiente privind accesul la drepturi sociale ale tinerilor proveniți din medii dezavantajate, în concordanță cu principiile instrumentelor Consiliului Europei, în special ale Cartei Sociale Europene;
- îmbunătățirea cunoștințelor și capacităților mecanismelor Avocatului Poporului și ale ONG-urilor în ceea ce privește implementarea standardelor internaționale privind monitorizarea independentă a protejării drepturilor omului în cadrul instituțiilor psihiatrice; și
- aplicarea expertizei juridice în elaborarea unei legislații corespunzătoare în ceea ce privește justiția penală;
- consolidarea cooperării între profesioniștii din domeniul educației, de pe ambele maluri ale Nistrului, în special în ceea ce privește metodele de predare în domeniul limbilor străine, al comunicării interculturale și al promovării abordării bazate pe competență în educație.

Luând în considerare natura specifică a MDI, Consiliul Europei ar putea să primească cereri de implicare suplimentară în activități comune și expertiză. În acest context, conform practicii obișnuite în urma discuțiilor cu autoritățile de la Chișinău și interlocutorii relevanți de la Tiraspol, Organizația va propune noi activități, în concordanță cu mandatul și experiența acesteia.

Rezultate preconizate

- ✓ se creează un mediu propice pentru întărirea încrederii pe ambele maluri ale Nistrului prin dialog susținut între actori non-statali, în special în domenii precum mass-media, drepturile omului în locurile de detenție și instituțiile psihiatrice, drepturile omului aparținând persoanelor cu dizabilități și drepturile sociale ale tinerilor.

Parteneri principali naționali: Biroul pentru reintegrare și Ministerul de Afaceri Externe și Integrare Europeană; Cancelaria de Stat; Biroul Procurorului General; Administrația prezidențială; Consiliul Superior al Magistraturii; Centrul Național Anticorupție; Serviciul vamal; Comisia parlamentară juridică pentru numiri și imunități; Comisia parlamentară pentru securitatea națională, apărare și ordine publică.

III.2. Promovarea participării și diversității

Educație pentru cetățenia democratică/Educație pentru drepturile omului

Recomandările relevante ale Consiliului Europei în acest domeniu se referă la integrarea și/sau dezvoltarea în continuare a educației pentru cetățenia democratică și a educației pentru drepturile omului în sisteme naționale de educație și activitățile din sectorul de tineret³⁰.

Prin acest plan de acțiune, Organizația va sprijini dezvoltarea și introducerea de programe școlare specifice bazate pe Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică/educația pentru drepturile omului (ECD/EDO) și Cadrul Consiliului Europei de competențe pentru cultura democratică promovând valorile democratice, autonomia studentului și prevenirea tuturor formelor de discriminare în școli și în învățământul superior din Republica Moldova. Inițiativele similare din sectorul de tineret vor pune accent pe prevenirea tuturor formelor de discriminare.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale dezvoltă și introduc programe educaționale cu accent pe valorile democratice, autonomia studentului și prevenirea tuturor formelor de discriminare în școli;
- ✓ sensibilizarea sporită a tinerilor în ceea ce privește nevoia de prevenire a tuturor formelor de discriminare.

Parteneri principali naționali: Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului

³⁰Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului

Amintirea Holocaustului și prevenirea crimelor împotriva umanității

În urma cursului de instruire organizat în 2016, Consiliul Europei va sprijini includerea în programele școlare a materialelor referitoare la Holocaust. Acest sprijin va fi extins pentru a include în programe recunoașterea istoriei minorităților.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale dezvoltă și introduc programe educaționale care fac referire la Holocaust;
- ✓ sensibilizarea sporită a tinerilor, derivată din amintirea Holocaustului, cu privire la nevoia de a preveni toate formele de discriminare, în special împotriva minorităților.

Parteneri principali naționali: Ministerul Educației, Biroul de relații interetnice

Politicile urbane și de patrimoniu

Convențiile Consiliului Europei relevante în acest domeniu, în special Convenția cadru cu privire la valoarea patrimoniului cultural pentru societate, evidențiază nevoia de implementare eficientă a politicilor naționale și locale de reabilitare a patrimoniului istoric ce contribuie la dezvoltarea socială și economică durabilă³¹. Prin acest plan de acțiune, Consiliul Europei va continua să ofere sprijin autorităților, inclusiv la nivel local, pentru evaluarea politicilor urbane și de patrimoniu actuale și pentru identificarea potențialului rol al patrimoniului în procesele legate de dezvoltarea urbană și creșterea nivelului de bunăstare a cetățenilor.

Rezultate preconizate

- ✓ autoritățile naționale și locale promovează diversitatea și dialogul prin accesul la patrimoniu pentru a favoriza o mai bună înțelegere în cadrul și între comunități; noțiunea de patrimoniu și peisaj este promovată ca o resursă a comunității.

Parteneri principali naționali: Ministerul Culturii și autoritățile municipale

PARTEA A III-A – IMPLEMENTARE

1. Metodologie

Coordonarea generală a cooperării tehnice implementate de Consiliul Europei intră în domeniul de competență a Biroului Direcției Generale de Programe (ODGP) care coordonează programarea și strângerea de fonduri pentru acțiunile de cooperare, asigurând în același timp buna funcționare a birourilor Consiliului Europei din teritoriu.

Proiectele planului de acțiune sunt implementate de entitatea administrativă principală a Consiliului Europei responsabilă pentru domeniul de expertiză relevant. Biroul Consiliului Europei din Chișinău³² joacă un rol important în coordonarea și susținerea implementării proiectelor din domeniu în conformitate cu politica de descentralizare care este aplicabilă cooperării. Din octombrie 2016, departamentul de resurse umane al Biroului cuprinde 20 de membri ai personalului.

Implementarea proiectelor planului de acțiune implică, după caz, evaluarea nevoilor, expertiză legislativă, întărirea capacității, sensibilizare și analize reciproce. Metodologia urmată are ca scop consolidarea dreptului de proprietate al părților naționale interesate și asigurarea durabilității rezultatelor.

În plus, cooperarea proiectată de Consiliul Europei urmează o „abordare multi-instituțională”, care permite ca diverse instituții și organisme ale Consiliului Europei să vizeze părți guvernamentale interesate, parlamente, instituții de guvernare independente precum autoritățile locale și regionale ale Avocatului Poporului și societatea civilă, pentru a crea o părghie unică pentru reforme de succes complexe, cuprinzătoare și durabile.

Egalitatea de gen este integrată în toate proiectele Consiliului Europei. În mod similar, Organizația promovează participarea activă a societății civile în activitățile proiectelor. Includerea este abordată în conformitate cu Orientările privind integrarea dimensiunii de gen³³ și Orientările privind participarea organizațiilor societății civile în activitățile de cooperare ale Consiliului Europei.³⁴

³¹ Standardele patrimoniului european: <http://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/standards>

³² <http://www.coe.int/en/web/chisinau/home>

³³ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680656cf0>

³⁴ <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680656cef>

Prezentul plan de acțiune ia în considerare și **lecțiile învățate** în timpul implementării planului de acțiune 2013-2016, inclusiv:

- abordarea cooperării pe baza drepturilor omului, care utilizează standardele și principiile Consiliului Europei atât ca mijloace, cât și ca scopuri ale asistenței tehnice, poate contribui semnificativ la realizarea acelor drepturi;
- implementarea recomandărilor Consiliului Europei ar beneficia în continuare în urma sporirii capacității părților naționale interesate de a coordona revizuirea legislației și a practicilor oferite de Organizație la solicitarea autorităților naționale;
- capacitatea națională de a planifica și coordona implementarea reformelor și de a asigura o supraveghere eficientă a finanțării necesită o îmbunătățire mai mare;
- asistența tehnică pe termen lung în efectuarea reformelor complexe necesită perspective de finanțare pe termen lung și mecanisme de coordonare eficiente între partenerii naționali și internaționali. Finanțarea la nivel de plan de acțiune conferă de asemenea o oarecare flexibilitate în ceea ce privește alocarea fondurilor acolo unde este cea mai mare nevoie de ele; și
- tulburările politice interne din țară au afectat abilitatea anumitor activități de a asigura o schimbare durabilă. O precondiție esențială pentru orice reformă de succes este asigurarea pe termen lung a angajamentului pluripartit susținut față de obiectivele generale ale reformelor.

Dat fiind caracterul mandatului, Consiliul Europei trebuie să funcționeze uneori în medii complexe și instabile, care îl expun la riscuri. Analiza riscurilor relevante pentru implementarea planului de acțiune, precum și posibile strategii de atenuare sunt identificate în Anexa II la actualul plan de acțiune pe baza orientărilor Consiliului Europei privind gestionarea riscurilor.

2. Coordonare

Coordonarea pentru asigurarea utilizării eficiente a resurselor și relevanța acțiunilor Consiliului Europei este efectuată la diferite niveluri și în diferite forumuri, inclusiv Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei.

Acțiunile Consiliului Europei sunt dezvoltate și implementate în domenii în care Consiliul Europei are o expertiză solidă și valoare adăugată. Cooperarea cu autoritățile moldovenești este dezvoltată în baza unei analize amănunțite a obiectivelor urmată de alte organizații internaționale și actori din domeniu și activitatea acestora, implementată și/sau planificată pentru realizarea acestor obiective.

Pentru a asigura relevanța acțiunilor sale, Consiliul Europei lucrează în strânsă coordonare cu partenerii internaționali relevanți, în special Uniunea Europeană și mai ales Delegația UE la Chișinău. De asemenea, actualul plan de acțiune va fi implementat în contextul programului de guvernare orientat spre procesul de integrare în UE și urmând dispozițiile Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și UE (AA), ratificat de către Republica Moldova în iulie 2016.

Din 2015, Republica Moldova beneficiază de participarea în Cadrul de cooperare programatică UE/CoE pentru țările Parteneriatului Estic 2015-2017 (CCP), care acoperă următoarele domenii: protejarea și promovarea drepturilor omului; asigurarea justiției; combaterea amenințărilor la adresa statului de drept; abordarea provocărilor societății informaționale; și promovarea guvernării democratice. În acest context, Biroul Consiliului Europei de la Chișinău susține ședințe bilunare cu personalul de programare al Delegației UE, în cadrul cărora toate activitățile proiectelor cuprinse în CCP sunt revizuite și este asigurată coordonarea și complementaritatea cu proiectele UE.

Este de asemenea asigurată coordonarea cu Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE). Sunt susținute ședințe regulate între Consiliul Europei și personalul de programare al sistemului ONU și Ministerul de Afaceri Externe și Integrare Europeană pentru a asigura coordonarea și sinergia și evitarea suprapunerii activităților. În final, prezentul document ține cont de considerațiile Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice privind cel de-al treilea raport periodic al Republicii Moldova.

După caz, sunt stabilite platforme de coordonare cu alte organizații internaționale și sunt întreprinse activități comune.

Consiliul Europei menține de asemenea o legătură strânsă cu agențiile de dezvoltare ale statelor membre ale Consiliului Europei.

3. Finanțare

Bugetul general al planului de acțiune este de aproximativ 17,8 de milioane €. A fost asigurată o finanțare de 4,9 milioane € (28 % din bugetul total).

Proiectele cuprinse în planul de acțiune vor fi finanțate din mai multe surse. Finanțarea va fi asigurată din bugetul obișnuit al Consiliului Europei, dar și din contribuțiile voluntare de la statele donatoare și organizațiile internaționale, inclusiv Uniunea Europeană/Cadrul de cooperare programatică al Consiliului Europei pentru Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Republica Moldova, Ucraina și Belarus (CCP) pentru 2015-2017.

Coordonarea implementării planului de acțiune este asigurată cu ajutorul costurilor generale de gestionare în valoare de maxim 7 % din costurile directe ale planului de acțiune.

În concordanță cu strategia de mobilizare a resurselor Consiliului Europei, eforturile de strângere de fonduri sub coordonarea Biroului Direcției Generale de Programe sunt concentrate pe planul de acțiune în ansamblul său.

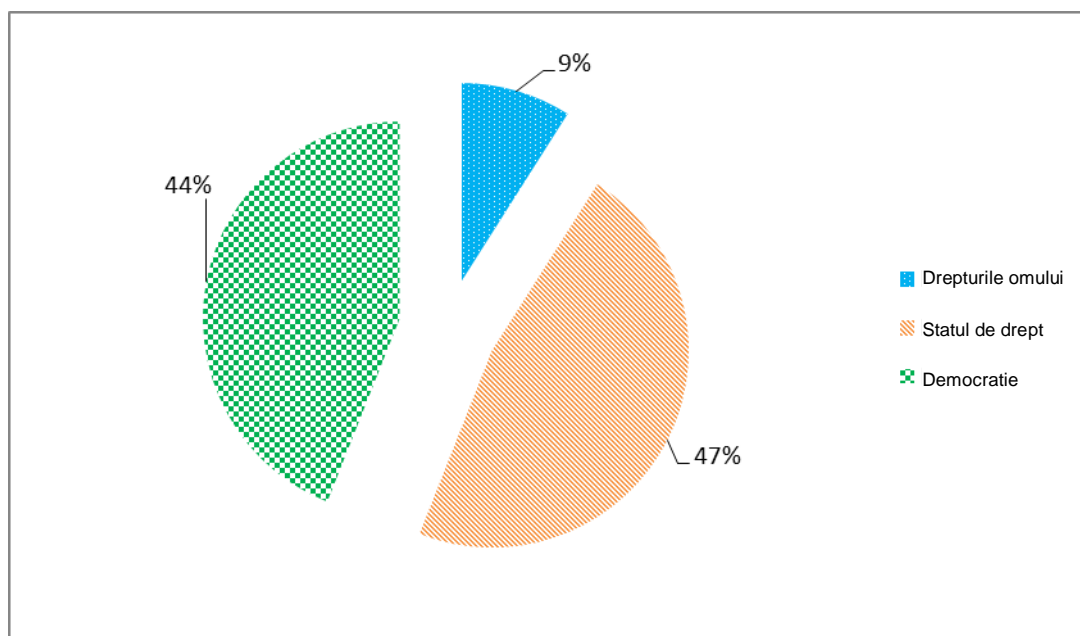

Figura 1: Bugetul estimat pentru fiecare temă a Planului de acțiune al Consiliului Europei pentru Republica Moldova 2017-2020

Structura prezentului plan de acțiune pentru perioada 2017-2020 este aliniată la structura programului și bugetului Consiliului Europei și este aliniată la cele două cicluri bienale ale acestuia pentru a spori coerența, complementaritatea și coordonarea dintre activitățile din cadrul bugetului obișnuit al Consiliului Europei și asistența tehnică extrabugetară pentru Republica Moldova.

4. Guvernanța planului de acțiune

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei este responsabil, prin Grupul raportorilor pentru democrație (GR-DEM), pentru evaluarea generală a implementării planului de acțiune.

Consiliul Europei va oferi actualizări periodice cu privire la progresul și rezultatele planului de acțiune. În acest scop, Biroul Direcției Generale de Programe va înainta rapoarte provizorii și finale Comitetului de Miniștri, după cum urmează:

- raport verbal la 12 luni după adoptarea planului de acțiune, pentru a prezenta nivelul de avansare după lansarea oficială a planului de acțiuni;
- raport complex de evaluare a progresului, la 24 de luni după adoptarea planului de acțiune;
- raport final de evaluare a progresului la finalul implementării planului de acțiune.

Progresul înregistrat în cadrul planului de acțiune va fi, de asemenea, evaluat în comun de Consiliul Europei și autoritățile moldovenești. În acest scop, este stabilit un Comitet Director pentru planul de acțiune, alcătuit din reprezentanții Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ai altor părți naționale interesate implicate în implementarea planului de acțiune, dar și din reprezentanți ai Consiliului Europei.

Acest Comitet Director va evalua implementarea proiectelor aprobate, va discuta propunerile relevante pentru cooperările viitoare și provocările întâmpinate și va recomanda măsuri de îmbunătățire a eficacității planului de acțiune. Ședințele vor avea loc la 24 de luni după adoptarea planului de acțiune, pentru a evalua implementarea provizorie și înainte de finalul planului de acțiune, pentru a evalua implementarea generală. În plus, ODGP va înainta rapoartele anuale ale planului de acțiune acelor donatori care au contribuit la nivelul planului de acțiune, în concordanță cu cerințele de raportare.

Contacte privind planul de acțiune

Biroul Direcției Generale de Programe (ODGP)
Consiliul Europei
F-67075 Strasbourg Cedex
Tel. +33 (0)3 90 21 56 54
Fax: + 33 (0)3 90 21 46 31
E-mail către: odgp@coe.int
www.coe.int/programmes

Biroul Consiliului Europei din Chișinău
Strada Vlaicu Pîrcălab 63
2012 Chișinău
Republica Moldova
E-mail către: fieldchisinau@coe.int
www.coe.int/chisinau

ANEXA 1. CADRUL LOGIC PLANULUI DE ACȚIUNE AL CoE PENTRU REPUBLICA MOLDOVA 2017-2020

Egalitatea de gen și participarea civilă în procesul de luare a deciziilor ca teme transversale:

- **Egalitatea de gen** este integrată în toate proiectele Consiliului Europei în conformitate cu Orientările privind integrarea perspectivei de gen
- **Participarea civilă** în procesul de luare a deciziilor este promovată de către Organizație în concordanță cu Orientările privind participarea organizațiilor societății civile în activitățile de cooperare ale Consiliului Europei.

Obiectiv general: asigurarea unor reforme de succes în Republica Moldova care vor duce la alinierea legislației, instituțiilor și practicii moldovenești la standardele europene în ceea ce privește drepturile omului, statul de drept și democrația și, astfel, de a susține țara în îndeplinirea obligațiilor acesteia ca stat membru al Consiliului Europei.

Domeniile de cooperare ale planului de acțiune:

Consiliul Europei va continua să sprijine autoritățile din Republica Moldova pentru ca aceasta să evolueze în ceea ce privește (și să finalizeze, unde este cazul) reformele întreprinse în domenii strategice, în special:

- combaterea maltratării și impunității;
- protejarea drepturilor persoanelor care aparțin minorităților și anti-discriminarea;
- lupta împotriva traficului de ființe umane;
- consolidarea capacităților instituțiilor pentru drepturile omului;
- reforma sistemului electoral;
- creșterea eficienței, răspunderii și transparenței sistemului juridic, serviciului de procuratură, Uniunii Avocaților din Republica Moldova și agențiilor de punere în aplicare a legii;
- alinierea politicii și practicii cu privire la protecția datelor la standardele europene;
- întărirea încrederii între comunitățile de pe ambele maluri ale Nistrului.

Consiliul Europei și autoritățile din Republica Moldova au identificat, de comun acord, domenii de cooperare noi, pe baza lucrărilor recente desfășurate de instituțiile, mecanismele de monitorizare și organismele consultative de specialitate ale Organizației, în special:

- lupta împotriva corupției și spălării banilor;
- dezvoltarea pluralismului mass-media și construirea unei mass-medii publice autentice;
- creșterea transparenței și eficacității administrației publice la nivel central și local (inclusiv Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia (UTA));
- asigurarea drepturilor sociale;
- dezvoltarea capacității părților naționale interesate de a proteja online drepturile omului;
- dezvoltarea cadrului legislativ și capacității de luptă împotriva criminalității informatice;
- promovarea educației pentru drepturile omului și pentru cetățenia democratică prin activități oficiale educative și pentru tineret;
- promovarea patrimoniului cultural;
- creșterea coeziunii sociale și participării democratice în societate;
- promovarea șanselor egale pentru grupurile vulnerabile (cu accent pe femei și tineri).

Drepturile omului	
Rezultat tematic: o mai bună protecție a drepturilor omului și consolidarea anti-discriminării prin susținerea în continuare a procesului de aliniere a politicilor și practicilor în domeniul drepturilor omului la standardele europene.	
Rezultate	Indicatori
<p>I.1. Protejarea drepturilor omului</p> <p>Conformitatea cadrului legislativ și de reglementare cu standardele europene, capacitatea sporită a juriștilor și a instituțiilor naționale pentru drepturile omului de a implementa standardele europene și biroul Avocatului Poporului consolidat prin: dezvoltarea și implementarea planului național de acțiune în domeniul drepturilor omului; asigurarea funcționării depline a Mecanismului Național de Prevenire; dezvoltarea capacității biroului Avocatului Poporului de a monitoriza și a raporta cu privire la încălcările drepturilor omului; îmbunătățirea încrederii publice în biroul Avocatului Poporului; consolidarea cooperării între instituțiile din cadrul sistemului de justiție (instanțe, procuratură, uniunea avocaților).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Măsura în care legislația națională este pusă în aplicare și/sau modificată în concordanță cu standardele europene ale drepturilor omului. • Mecanismele și structurile instituționale sunt instituite și/sau funcționale (de exemplu, Centrele în domeniul drepturilor omului, punctele focale și mecanismele la nivel local și național conform cerințelor din convenții, proceduri de consultare instituționalizate). • Nivelul de cunoștințe despre standardele în domeniul drepturilor omului și măsura în care acestea se aplică de către grupuri profesionale relevante în activitatea lor. • Gradul de conformitate cu standardele europene ale cadrului legal privind protecția și promovarea drepturilor minorităților. • Organizațiile naționale de formare relevante au o capacitate consolidată de a instrui grupurile vizate în mod viabil cu privire la standardele în domeniul drepturilor omului.
<p>I.2. Promovarea drepturilor și demnității omului</p> <p>Autoritățile naționale aliniază cadrul legislativ și de reglementare în domeniul drepturilor omului la standardele europene pentru a elimina toate formele de discriminare; îmbunătățesc capacitatea de a furniza date statistice coerente privind rasismul și discriminarea rasială; îmbunătățesc identificarea victimelor traficului de ființe umane, în special copii; sporesc accesul femeilor la justiție; dezvoltă capacitatea autorităților de a susține limbile minorităților naționale locale; adoptă și implementează strategii pentru a proteja drepturile omului în ceea ce privește etnia romă;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Măsura în care legislația națională este pusă în aplicare și/sau modificată în concordanță cu standardele europene ale drepturilor omului (justiția penală, nediscriminare, protecția datelor). • Nivelul de cunoștințe despre standardele în domeniul drepturilor omului și măsura în care acestea se aplică de către grupuri profesionale relevante în activitatea lor. • Organizațiile naționale de formare relevante au o capacitate consolidată de a instrui grupurile vizate în mod viabil cu privire la standardele drepturilor omului
<p>I.3. Asigurarea drepturilor sociale</p> <p>Autoritățile naționale asigură o mai bună protecție a drepturilor sociale în conformitate cu standardele europene, sporesc capacitatea de a colecta și a analiza datele necesare referitoare la implementarea dispozițiilor acceptate de Carta Socială Europeană, elaborează pachetul legislativ pentru acceptarea procedurii plângerilor colective.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Măsura în care legislația națională este pusă în aplicare și/sau modificată în concordanță cu standardele europene. • Legislația și practica internă în domeniul drepturilor sociale permite acceptarea procedurii plângerilor colective la momentul oportun.

Statul de drept	
Rezultat tematic: Implementarea sporită a legislației actuale, cadrul legislativ și cel instituțional (judiciar, al procuraturii, penitenciar și al poliției) sunt aliniate la standardele europene, independența și responsabilitatea sistemului de justiție sunt consolidate.	
Rezultate	Indicatori
<p>II.1. Asigurarea justiției Autoritățile naționale dezvoltă și optimizează cadrul legal și instituțional în concordanță cu standardele europene și internaționale; îmbunătățesc implementarea legislației relevante; consolidează independența și eficiența justiției; promovează abordarea privind reabilitarea sistemului de justiție penală; îmbunătățesc furnizarea serviciilor sistemului de sănătate în închisoare; previn și investighează eficient relele tratamente; îmbunătățesc cadrul constituțional pentru procurori. Sistemul de justiție își dezvoltă capacitatea de a emite hotărâri în conformitate cu standardele europene de justiție constituțională (independența și responsabilitatea sistemului judiciar).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Măsura în care legislația națională este pusă în aplicare și/sau modificată în concordanță cu standardele europene relevante. • Mecanismele și structurile instituționale sunt instituite și/sau funcționale (de exemplu, serviciul de probațiune, organele de anchetă). • Nivelul de cunoștințe cu privire la legislația și standardele europene și măsura în care acestea se aplică de către grupuri profesionale în activitatea acestora.
<p>II.2. Consolidarea statului de drept Autoritățile naționale îmbunătățesc cadrul de reglementare referitor la pluralismul mass-media și internet în concordanță cu standardele europene; dezvoltă independența și transparența radiodifuzorilor aflați în serviciul public. Capacitatea radiodifuzorilor publici este sporită pentru a oferi o relatare nepărtinitoare și demnă de încredere a evenimentelor. Sensibilizarea publicului și respectarea libertății de exprimare și a vieții private sunt ridicate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Măsura în care legislația națională și reglementările mass-mediei sunt în conformitate cu standardele europene, în special în următoarele domenii: serviciul public de radiodifuziune; independența autorităților de reglementare a radiodifuziunii; concentrarea și transparența dreptului de proprietate în mass-media; libertatea de exprimare, inclusiv pe internet.
<p>II.3. Combaterea amenințărilor la adresa statului de drept Autoritățile naționale reformează cadrul legal și de reglementare pentru combaterea corupției, spălării banilor și finanțării terorismului în concordanță cu standardele europene și internaționale; dezvoltă capacitatea analitică și de raportare și consolidează cooperarea între sistemele specializate naționale și internaționale de prevenire și punere în aplicare a legii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cadrele legislative și instituționale actuale pentru combaterea corupției, spălării banilor și finanțării terorismului sunt în concordanță cu standardele europene și internaționale. • Raportarea corespunzătoare privind finanțele publice. • Măsura în care administrația publică are capacitatea de a planifica, a aloca resurse și a desfășura acțiuni complexe, în timp ce combate corupția și gestionarea defectuoasă. • Măsura în care răspunderea funcționarilor publici este consolidată prin cadrul legal și de raportare, structura organizațională, strategia, procedurile și acțiunile.

Democrația	
Rezultat tematic: Funcționarea democratică sporită a instituțiilor politice, transparența crescută a activității legislative a parlamentului, administrație publică modernizată la toate nivelurile cu capacitate de luare a deciziilor îmbunătățită și gestionarea eficientă a resurselor.	
Rezultate	Indicatori
<p>III.1. Întărirea guvernării democratice și stimularea inovației Autoritățile naționale îmbunătățesc transparența și răspunderea în procesul de luare a deciziilor, inclusiv activitatea legislativă a parlamentului.</p> <p>Părțile interesate electorale desfășoară alegeri într-un mod transparent și imparțial, cu rezultatele alegerilor acceptate pe deplin de către cetățeni și politicieni</p> <p>Capacitatea administrației publice de a implementa eficient legislația și politica este dezvoltată prin optimizarea reglementărilor, cooperare interinstituțională sporită și politici și practici îmbunătățite ale administrației publice. În regiunile și primăriile selectate, calitatea autonomiei locale este îmbunătățită, autoritățile locale participă activ în sistemul politic general de luare a deciziilor și oferă servicii publice de încredere și eficiente prin cooperare inter-municipală, participarea cetățenilor și gestionare publică modernă și practici financiare sporite; Capacitatea autorităților din Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia de a lua inițiative legislative și politice, precum și de a oferi servicii publice eficiente este dezvoltată în continuare.</p> <p>Se creează un mediu propice pentru întărirea încrederii pe ambele maluri ale Nistrului prin dialog susținut între actori non-statali, în special în domenii precum mass-media, drepturile omului în locurile de detenție și instituțiile psihiatrice, drepturile omului aparținând persoanelor cu dizabilități, drepturile sociale ale tinerilor și educație.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Membrii parlamentului asigură o legislație națională de bună calitate, care este rentabilă, bazată pe dovezi și bine înțeleasă de către public. • Membrii Adunării poporului din Găgăuzia adoptă legi compatibile cu legislația generală din Republica Moldova. • Există consultări regulate între parlamentari și membrii societății civile cu privire la procesul legislativ. • Măsura în care legislația adoptată referitoare la alegerile și partidele politice este în concordanță cu standardele europene și internaționale. • Nivelul la care procesul electoral este îmbunătățit prin introducerea votului electronic, participarea sporită a femeilor și a altor grupuri, transparența sporită a finanțării partidelor politice și funcționarea democratică internă îmbunătățită a partidelor politice. • Nivelul de eficiență, transparență și conformitate cu standardele etice de guvernare la nivel local și național. • Măsura în care legislația și reglementările sunt în concordanță cu bunele practici europene privind sistemul local financiar de referință. • Un număr mai mare de participanți de pe ambele maluri ale Nistrului în cadrul programelor. • Regularitatea sporită a participării la activități, precum și un domeniu de aplicare mai mare al unor astfel de activități, inclusiv deschiderea noilor teme.

<p>III.2. Promovarea participării și diversității</p> <p>Promovarea valorilor democratice, autonomia locală a studenților și prevenirea tuturor formelor de discriminare în școli. Sunt introduse inițiative similare în sectorul tinerilor pentru a preveni formele de discriminare.</p> <p>O mai bună înțelegere în cadrul și între comunități.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Un număr mai mare de programe educaționale (formale și informale) introduse în instituțiile și regiunile selectate în concordanță cu standardele Educație pentru cetățenia democratică și Educație pentru drepturile omului (ECD/EDO).• este crescută sensibilizarea tinerilor cu privire la nevoia de a preveni toate formele de discriminare, în special împotriva minorităților.• Un număr mai mare de elemente de patrimoniu (locuri și obiecte) identificate, acoperite prin cadre de protecție.• Sensibilizarea sporită a comunităților cu privire la locurile și obiectele de patrimoniu.
--	---

ANEXA 2. EVALUAREA RISCURILOR

Scenarii	Strategii de atenuare
Riscuri legate de contextul politic	
<p>Cel mai bun caz - procese viabile de reformă pentru facilitarea stabilității politice</p> <ul style="list-style-type: none"> • Este stabilit un consens între spectrul politic larg privind reformele • Reformele și legislația actuală sunt implementate eficient 	<p>Un sprijin mai puternic pentru instituțiile naționale, extinderea sprijinului pentru regiuni</p> <p>Activități extinse de consolidare a capacităților, în special pentru partenerii care promovează standardele CoE</p> <p>Sensibilizarea sporită cu privire la implicarea CoE în procesul de reforme</p>
<p>Aplicarea unui scenariu de guvernare de bază atrage după sine încetinirea ritmului reformelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementarea parțială/îngreunată a reformelor • O influență mai mare a forțelor politice în reformele aflate în derulare 	<p>Sprijinirea autorităților naționale pentru a asigura conformitatea cadrelor legislative și de reglementare cu standardele CoE, consolidarea capacității instituțiilor de a implementa aceste standarde, sensibilizarea sporită a populației cu privire la aceste standarde.</p> <p>Creșterea gradului de sensibilizare a partenerilor instituționali care promovează standardele CoE</p>
<p>Scenariul pesimist - instabilitate politică crescută/absența reformelor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sfârșitul coaliției guvernamentale înainte de alegerile din 2018 • Procesul de reformă încetinește sau se oprește 	<p>Creșterea gradului de sensibilizare a grupurilor vizate ale CoE pentru a le informa cu privire la importanța aplicării standardelor CoE</p> <p>Promovarea dialogului între autorități și societatea civilă cu privire la aplicarea standardelor</p> <p>Accent pe protejarea drepturilor grupurilor vulnerabile</p> <p>Dezbaterea strategiilor de atenuare cu partenerii internaționali (în special, UE)</p>

Riscuri privind realizarea proiectului/programului

- Lipsa fondurilor suficiente pentru implementarea planului de acțiune
- Lipsa unor mecanisme eficiente de coordonare cu partenerii naționali și internaționali pentru a se evita suprapunerile și pentru a se asigura sinergii între programe

Sporirea eforturilor de mobilizare a resurselor în mod coordonat în interiorul țării.

Alocarea fondurilor pentru programele care au un potențial puternic de sinergie între ele

Accent pe revizuirii ale cadrului legislativ și de reglementare și consolidarea capacităților conexe

Un număr mai mare de activități comune cu partenerii internaționali cu care s-a realizat deja coordonarea planurilor și, pentru a consolida mesajul comun, asigurarea eficienței economice și acceptarea la un nivel crescut a reformelor

Riscuri de comunicare

- Lipsa transparenței și a unui consens cu privire la prioritățile și domeniul de aplicare al programelor între partenerii internaționali.
- Lipsa cunoștințelor între partenerii principali naționali și internaționali, grupurile vizate și populația generală cu privire la contribuția Consiliului European la reformele din țară

Un domeniu de aplicare mai mare al activităților de comunicare pentru informarea grupurilor profesionale, a partenerilor internaționali și a publicului general cu privire la contribuția UE la reforme.

Fiecare program dezvoltă propria strategie de comunicare pentru a promova interesul Organizației în activități între părțile interesate majore; creșterea sensibilizării publice și profesionale cu privire la contribuția Organizației la reforme; și creșterea vitezei la care se face schimbul de informații.

ANEXA 3. TABELUL FINANCIAR AL PLANULUI DE ACȚIUNE AL CONSILIULUI EUROPEI PENTRU REPUBLICA MOLDOVA 2017-2020

(Toate sumele sunt în euro)

	Sectoare	Buget total	Finanțat de BO*	Finanțat de UE*	Finanțat din CV	Totalul fondurilor obținute	Nefinanțat
1	Drepturile omului	1.808.000	55.000	502.000		557.000	1.251.000
	1. Protejarea drepturilor omului	405.000	40.000	364.000		404.000	1.000
	2. Promovarea drepturilor și demnității omului	553.000	15.000	138.000		153.000	400.000
	3. Asigurarea drepturilor sociale	850.000					850.000
2	Statul de drept	8.336.000	366.000	2.870.000	700.000	3.936.000	4.400.000
	1. Asigurarea justiției	5.111.000	141.000	870.000	700.000		3.400.000
	2. Consolidarea statului de drept	1.000.000					1.000.000
	3. Combaterea amenințărilor la adresa statului de drept	2.225.000	225.000	2.000.000		2.225.000	
3	Democrația	7.655.000	35.000	320.000	45.000	400.000	7.255.000
	1. Consolidarea guvernării democratice și stimularea inovației	7.400.000	10.000	90.000	45.000	145.000	7.255.000
	2. Promovarea participării și diversității	255.000	25.000	230.000		255.000	
	TOTAL	17.799.000	456.000	3.692.000	745.000	4.893.000	12.906.000

*include programele regionale comune UE/CoE

ANEXA 4. LISTA SURSELOR/DOCUMENTELOR RELEVANTE

Documente ale Consiliului Europei

1. Tratatate relevante ale Consiliului Europei

[Statutul Consiliului Europei](#)

[Convenția Europeană a Drepturilor Omului](#)

[Protocolul nr. 12 al Convenției europene a drepturilor omului](#)

[Carta CoE privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului](#)

[Convențiile europene privind patrimoniul](#)

[Convenția pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale](#)

2. Documente relevante ale Curții Europene a Drepturilor Omului

[Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în legătură cu Republica Moldova](#)

3. Cooperarea tehnică cu Republica Moldova

[Planul de acțiune al CoE pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016](#)

[Planul de acțiune al CoE pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016, Raport de evaluare a progresului](#)

[Planul de acțiune al CoE pentru susținerea reformelor democratice în Republica Moldova 2013-2016, Raport final](#)

4. Documente relevante ale Adunării Parlamentare

[Opinia 188 \(1995\) a Adunării Parlamentare privind aplicarea de către Republica Moldova pentru calitatea de membru al Consiliului Europei](#)

5. Documente relevante ale Comitetului de Miniștri

[Supravegherea executării hotărârilor și hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al 9-lea raport anual al Comitetului de Miniștri, publicat în martie 2016](#)

[Rezoluția Comitetului de Miniștri al CoE cu privire la implementarea Convenției cadru pentru protejarea minorităților naționale de către Moldova CM/ResCMN\(2010\)6](#)

[Decizia Comitetului de Miniștri al CoE în grupul de cauze Ciorap/Becciev/Paladi adoptată în cea de-a 1265-a ședință \(septembrie 2016\)\(DH\).](#)

[Recomandarea 2000\(21\) a Comitetului de Miniștri al CoE privind libertatea exercitării profesiei de avocat](#)

[Declarația Comitetului de Miniștri al CoE privind principiile de guvernare a Internetului \(2011\)](#)

[Recomandarea Comitetului de Miniștri al CoE privind protecția și promovarea dreptului la libertatea de exprimare și dreptului la viața privată în legătură cu neutralitatea rețelei, CM/Rec\(2016\)1](#)

[Recomandarea Comitetului de Miniștri al CoE privind Ghidul drepturilor omului pentru utilizatorii de internet, CM/Rec\(2014\)6](#)

6. Documente relevante ale Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei

[Recomandarea 322 \(2012\)1 Democrația locală și regională în Republica Moldova și harta de parcurs pentru implementare semnată pe 7 iulie 2016](#)

[Observarea alegerilor locale din Republica Moldova \(14 iunie 2015\), CPL/2015\(29\)3FINAL](#)

7. Documente relevante ale organismelor consultative și de monitorizare

Rapoartele întocmite de Secretarul General al Consiliului Europei, statutul democrației, drepturilor omului și statul de drept în Europa pentru anii [2014](#), [2015](#) și [2016](#)

[Raportul Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței \(CERI\) cu privire la Republica Moldova \(al patrulea ciclu de monitorizare\), ECRI\(2013\)38](#)

[Raport privind implementarea Convenției CoE privind lupta împotriva traficului de ființe umane desfășurată de Republica Moldova, a 2-a rundă de evaluare, GRETA\(2016\)9](#)

[Fișă informativă Republica Moldova și Carta Socială Europeană, noiembrie 2015](#)

[Raport întocmit de Nils Muižnieks, Comisarul Consiliului Europei pentru drepturile omului, după vizita acestuia în Republica Moldova în perioada 4-7 martie 2013, CommDH\(2013\)19](#)

[Informarea Amicus Curiae pentru Curtea Constituțională privind dreptul la compensații al statului împotriva judecătorilor, adoptată de către Comisia de la Veneția la cea de-a 107-a sesiune plenară \(Veneția, 10-11 iunie 2016\)](#)

[Documentele de referință ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției \(CEPEJ\)](#)

[Raportul cu privire la vizita Comitetului pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante \(CPT\) al CoE în Republica Moldova, CPT/Inf \(2016\)16](#)

[Grupul de State împotriva Corupției \(GRECO\) al CoE, a patra rundă de evaluare, GrecoEval4Rep\(2016\)6](#)

[Raportul Comitetului de experți privind evaluarea măsurilor de combatere a spălării banilor și finanțării terorismului \(Moneyval\) cu privire la cea de-a patra vizită de evaluare, combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Republica Moldova, MONEYVAL\(2012\)28](#)

[Opiniile Comisiei de la Veneția în domeniul legislației privind alegerile și partidele politice](#)

[Avizul comun privind proiectul de lege pentru modificări ale codului electoral, adoptat de către Consiliul pentru Alegeri Democratice la cea de-a 55-a ședință și de către Comisia de la Veneția la cea de-a 107-a sesiune plenară, CDL-AD\(2016\)021](#)

[Avizul comun privind Proiectul de acte normative al Republicii Moldova referitor la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, CDL-AD\(2013\)002](#)

8. Orientări relevante

[Orientări privind integrarea dimensiunii de gen în activitățile de cooperare ale Consiliului Europei](#)

[Orientări privind participarea organizațiilor societății civile în activitățile de cooperare ale Consiliului Europei](#)

9. Documente privind politica națională a Republicii Moldova

[Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2020”](#)

[Strategia de reformă în sectorul justiției 2011-2015](#) (prelungită până la sfârșitul anului 2016)

[Strategia de reformă a administrației publice 2016-2020](#)